

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika” dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI”.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2,75 zł. miesięcznie, 8,25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3,11 zł. miesięcznie, 9,33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5,00 zł., do Gdańska 4,00 guld., do Niemiec 4,00 mł., do Francji i Ameryki 7,50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 37.

BYDGOSZCZ, środa dnia 15 lutego 1928 r.

Rok XXII.

Silne Centrum Narodowe

w przyszłym Sejmie powstanie, jeśli **wszyscy** głosować będziemy

w okręgu bydgoskim
na liście . . . . . nr.

43,

w wszystkich innych
okręgach wyborczych na

25.

Żydzi a rokowania z Niemcami.

Nacjonalistyczna prasa polska tkwi w przedwojennej jeszcze bojaźni przed niebezpieczeństwem niemieckim dla Polski, aczkolwiek przedwcześnie na kilka lat przed wojną zmarły ekonomista polski śp. Purwin już udowodnił, że Niemcy nie są w stanie zniemczyć ziem po prawy brzeg Odry.

Tem mniejsze jest to niebezpieczeństwo dziś, gdy naród polski odzyskał własną państwowość. Jeśli w „Dzienniku Bydgoskim” nawołujemy do bojkotu importu niemieckiego, to nie z obawy lub z nienawiści do Niemiec, lecz z prostego szacunku dla siebie, aby Prusak ukarany na kieszeni przestał nas lżyć.

Nie jesteśmy znów tacy bezbronni wobec pruskich zakusów. A to co prasa berlińska wypisuje o rzekomych trudnościach między Polską a Niemcami w sprawie osiedlania niemieckich obywateli w Polsce, jest zręcznym manewrem dla odwrócenia uwagi od antysemitki polityki Berlina.

Niemcy nie kwania się wcale o prawo osiedlania Niemców w Polsce, gdyż prawa takie im udzielić musieliby także obywatelom polskim. Skorzystaliby z tego niezwłocznie drobni handlarze i pośrednicy żydowski, którzy w dziesiątkach a nawet setkach tysięcy rzuciliby się do miast niemieckich, z których przed wiekami przyszedł do Polski, zachowując w Polsce przez wieki język niemiecki jako język rodzinny. Żydów polskich nie straszy antysemitizm niemiecki, którego formy przechodzą wszelkie wyobrażenia. Niemcy nie dają spokoju nawet zmarłym żydom, to też o niszczeniu nagrobków na cmentarzach żydowskich donosi prasa niemiecka aż nadto często. Gdyby z Polski przybyło do Niemiec jakie nowych 100 tysięcy żydów, świat wzburzony zostałby wieścią o pogromach żydów w Niemczech. A to oczywiście zaszkodziłoby opinii Niemiec w świecie bankierów i rodnicyłoby im kredyt.

Tak czy owak przybyło Niemcom po wojnie żydów kilkaset tysięcy, jeśli wierzyć memorjałowi, który jeden z pruskich ministrów przed kilku laty wręczył niemieckiemu ministrowi spraw zagranicznych z prośbą, aby wezwał na pomoc Ligę Narodów, gdyż Prusy nie mogą sobie dać rady z imigracją żydowską. Był to zręczny sposób odwrócenia uwagi opinii od pogromów, jakie w owym

— Pan jest szlachcic i karmazyn,
Proszę wnieść do mój magazyn,
Za sumienie i za wstyd
Mandat panu sprzeda żyd!

Chrześcijańska Demokracja tworzy jednolity front katolicki.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Wczoraj zorganizowała tu Chrześcijańska Demokracja wielki wiec przedwyborczy. Przemawiał ks. prałat Gąsiorowski, wzywając zebranych do utworzenia jednolitego frontu katolickiego, poczem były poseł Bittner wygłosił referat o ogólnym położeniu wyborczym. Zebrani uchwa-

lili jednomyślnie popierać listę zjednoczonych ugrupowań katolickich i narodowych. Równocześnie ostro potępiono terror i rozbijackie metody niektórych grup i postanowiono energicznie wystąpić przeciw tego rodzaju systemom walki.

Unieruchomienie Warszawskiej Agencji Dziennikarskiej.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Komisarjat rządu zakazał wydawania i rozpowszechniania biuletynów Warszawskiej Agencji Dziennikarskiej, redagowanej

przez pana Kwiatkowskiego. Były to biuletyny, zawierające informacje o wypadkach kryminalnych na terenie miasta Warszawy, wydawane od kilku lat.

okresie urządzano w Niemczech przeciw żydom.

I obecnie rząd pruski wszelkimi siłami broni się przeciw dalszej imigracji żydów z Polski. Dlatego odrębnym traktatem załatwiono sprawę imigracji polskich robotników rolnych, aby w ogólnym traktacie nie można było poruszyć również sprawy imigracji pośredników żydowskich z Polski do Niemiec.

Ataki prasy berlińskiej na rząd polski, że w sprawie osiedlania kupców niemieckich w Polsce nie chce zrobić ustępstw, są odwróceniem prawdy, gdyż w rzeczywistości rząd niemiecki dobrze wie, że kupiectwo niemieckie poza Odrę nie wycemigruje, natomiast kupiectwo niemieckiemu zagraża imigracja drobnych kupców i handlarzy żydowskich z Polski. Żydzi niemieccy są zbyt po-

teżni, aby rząd pruski mógł i chciał się zdobyć na otwarte wyrażenie swych antysemitki tendencji, dlatego zamknięcie granic dla imigracji żydów z Polski przedstawia się jako rzekomy odwet za niedopuszczenie osiedlania niemieckich kupców w Polsce.

Bardzo rzeczowy artykuł w sprawie rokowań polsko-niemieckich, a w szczególności w sprawie następstw osiedlania się Niemców w Polsce zamieścił Dr. Józef Rzóska w nr. 4 rocznika VI. Strażnicy Zachodniej, kwartalnika Związku Obrony Kresów Zachodnich. Dobrze nam znany autor, urodzony i wychowany w Poznaniu, gdzie kończył gimnazjum i uniwersytet, wybitny działacz wśród młodzieży akademickiej oraz w pracy politycznej podczas plebiscytu stwierdza, że

„z całą pewnością ustępstwa Polski — o ile przeniknęły do wiadomości publicznej, ale także, co ważniejsze, o ile granice ich są bardzo nawet ściśle określone w ustawodawstwie polskim i w dotychczasowych traktatach — nie są i nie mogły być takie, aby można mówić o zagrożeniu interesów narodowych, z jednym wyjątkiem agentów i komiwojażerów, groźnym jednak tylko z przyczyn nieprzezorności własnego polskiego ustawodawstwa skarbowego. ...nie należy zatem wyolbrzymiać znaczenia ewentualnych ustępstw w dziedzinie osiedlania się obywateli niemieckich — pisze Dr. Rzóska.

Dr. Rzóska nie zamyka oczu na niebezpieczeństwo niemieckie, ale jest zdania, że

inicjatywa społeczeństwa i ludzi bezpośrednio zainteresowanych posiada daleko większe znaczenie, niż jakiegokolwiek trudnienia, ustanawiane przez państwo drogą traktatów handlowych dla skrepowania wzajemnych stosunków handlowych Polski z Niemcami.

Przypominamy, że i my w „Dzienniku Bydgoskim” nie rzucaliśmy kłód pod nogi rządowi wobec rokowań z Niemcami, podkreślając, że traktat nie zmusza nas do kupowania towarów niemieckich i że dopóty trwać winien bojkot towarów niemieckich, dopóki prasa niemiecka nie wyrzeknie się ludożerczych hasł wobec Polski.

Prace Dr. Józefa Rzóska powinny przedyskutować nasze organizacje kupieckie i rzemieślnicze na swych zebraniach. Zasługuje ona na to ze względu na swą treść spokojną i rzeczową, wolną od wszelkiego uprzedzenia. Autor nie przecenia Niemców ani ich nie lekceważy, jednak z zestawień widzimy, że Niemcom damy radę, jeśli zechcemy.

A. P. E.

Ministrowie wygłaszają mowy wyborcze przez radio.

Na pierwszy ogień poszedł naturalnie p. Bartel.

Warszawa, 13. 2. PAT. Stosownie do zapowiedzi p. wicepremier prof. Kazimierz Bartel (który dopiero w ub. niedzielę przemawiał na wiecu wyborczym w Krakowie — Red.) zainaugurował cykl odczytów, przygotowanych przez Prezydium Rady Ministrów, które wygłaszać będą przez radio ministrowie poszczególnych resortów, informując społeczeństwo polskie o przeprowadzonych pracach i zamierzeniach na przyszłość.

Rozpoczynając swoje przemówienie, p. wicepremier Bartel m. in. powiedział: Aparat, do którego przemawiam reprezentuje około 170.000 słuchaczy. Jest rzeczą dla mnie bardzo trudną przemawiać, gdyż czuję się niesłychanie skrępowany. Aby nie uciec, postawiłem w drzwiach poręcznika Zaćwilichowskiego, który mnie pilnuje. Tym sposobem istnieje gwarancja, że tych 30 minut wytrzyma i do aparatu przemawiać będę. (Może być, że nawet p. Bartłowi, tak usłużnemu na rozkaz „wyższej mocy”, nie podoba się ten nigdy i nigdzie praktykowany, a więc zupełnie nowy zwyczaj uprawiania agitacji wyborczej przez rząd. — Red.)

Przed kilkoma dniami prasa i radio ogłosiły, że mam zainaugurować szereg przemówień rządowych. Sprawa ta wymaga pewnych wyjaśnień. Przemówienia te — pragnę zaznaczyć — nie będą

nosili charakteru agitacyjnego przedwyborczego (?). Inauguruję w tej chwili stałe porozumiewanie się rządu ze społeczeństwem zapomocą radia. Najprawdopodobniej dwa razy w miesiącu sam osobiście rozmawiać będę przez radio ze społeczeństwem, podając do wiadomości wykonane w ciągu ostatnich dni prace rządu, jak też zamierzenia na najbliższą przyszłość. W jaki sposób wyobrażam sobie moją pracę, omówię na następnym wykładzie. W ostatnim tygodniu zakończyliśmy prace komisji ankietowej. Sprawozdanie tej komisji obejmuje przeszło 2.000 stron druku maszynowego, zawarte w 14 tomach znajduje się w tej chwili pod prasą. Prace te staną się punktem wyjścia do dalszych badań i wniosków, a dla życia gospodarczego mają pierwszorzędne znaczenie. Ponieważ rząd, nie kto inny, był inicjatorem podjęcia tych prac, dlatego o nich tu wspominam.

W dalszym ciągu swego przemówienia przedstawił p. Bartel zamiary rządu, zwłaszcza plany budowlane na przyszłość. W końcu polemizował z poglądem, jakoby ujemny bilans handlowy był zjawiskiem chorobliwym. (Czy p. Bartel zapomniiał już o doświadczeniu z r. 1925, kiedy to ujemny bilans handlowy (wielka nadwyżka przywozu nad wywozem) spowodował spadek złoto? — Red.)

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Minister spraw wewnętrznych generał Składkowski przyjmie dziś p. Wąsowicza, prezesa komitetu katolicko-narodowego, który mu przedstawi sprawę zajęcia na niedzielnym wiecu w sali towarzystwa higienicznego.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Ministerstwo przemysłu i handlu opracowało i przesało do rady ministrów projekt rozporządzenia o polsko-zagranicznych izbach handlowych.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Jutro i pojutrze odbędzie się w ministerstwie przemysłu i handlu konferencja z udziałem przedstawicieli organizacji przemysłowych i kupieckich. Omawiane będą różne inwestycyjne zagadnienia związane ze sportem, próby nawiązania nowych stosunków handlowych, organizacja rządowej służby informacyjnej i gospodarczej zagranicą. Poza to poruszone zostaną sprawy odnoszące się do rozwoju portów polskich i floty handlowej.

Usamodzielnienie kolei polskich.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Opracowany przez ministerstwo komunikacji projekt o skomercjonalizowaniu kolei znajduje się już w międzyministerjalnym uzgodnieniu.

Absolwenci kursów komunistycznych pod kluczem.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Władze polskie aresztowały na pograniczu sowieckim dwóch osobników. Jak się okazało, są to ukończeni słuchacze kursów komunistycznych, wysłani do Polski w charakterze instruktorów na czas przedwyborczy.

Prokurator oświadczył p. Dymowskiego na 100.000 zł.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Mocą uchwały sądowej dozwolono byłego p. Dymowskiego wypuścić z aresztu zapobiegawczego na wolność o ile złoży 100 tys. zł kaucji. Oskarżony sumy tej nie złożył i pozostaje nadal w więzieniu. Obecnie wniósł Dymowski pismo do sądu, w którym całą odpowiedzialność za inkryminowane mu czyni zrzuca na barki rady nadzorczej byłego Banku Narodowego, i dowodzi, że wobec cofnięcia skarg przeciwko niemu przez niektórych poszkodowanych, powinien być wypuszczony na wolność. Prosi zatem o zmniejszenie wysokości kaucji ze 100.000 na 30.000 złotych.

Wisła groziła wylewem.

Ciężka artylerja rozbiła zator lodowy.

Warszawa, 14. 2. (AW) W kilka godzin po ruszeniu lodów na Wiśle, wczoraj popołudniu w pobliżu Miocina zaczął tworzyć się zator lodowy. Zator groził spowodowaniem podniesienia poziomu wody na Wiśle, wobec czego wieczorem wyjechała do Tarchowina bateria artylerji najcięższej, aby rozbić pociskami gromadzące się lody. Poza to władze przedsięwzięły szereg środków na wypadek wylewu wód. Wzdłuż Wisły postawione są wzmocnione posterunki policyjne, w miejscu zaś, w których grozić może niebezpieczeństwo, czuwają specjalne brygady robotnicze. Niebezpieczeństwo wylewu wody grozić zaczęło okolicom Tarchowina, gdzie po utworzeniu się zatoru, wypełniać się zaczęły kanały melioracyjne okolicznych majątków. Dziś nad ranem środkowa część zatoru ruszyła, dzięki czemu zostało usunięte niebezpieczeństwo powodzi.

Posel Rheinbaben o polityce Niemiec wobec Polski.

Gdańsk, 13. 2. PAT. Jeden z najwybitniejszych przywódców niemieckiej partii ludowej Rzeszy Niemieckiej był podsekretarz stanu, a obecnie poseł ludowy do parlamentu niemieckiego baron von Rheinbaben wygłosił tu wczoraj przemówienie pod tytułem: „Światowe tendencje gospodarcze i polityka zagraniczna”. Na odczycie obecni byli m. in. prezydent senatu Wolnego Miasta von Sahn, niemiecki konsul generalny w Gdańsku i inni.

M. in. mówił poseł Rheinbaben o porozumieniu z Polską, przy czym oświadczył, iż polityka porozumienia nie jest niczem innym, jak tylko hasłem, przy czym wyraził pragnienie zbliżenia politycznego z Polską. W końcu poruszył poseł Rheinbaben sprawę Gdańska, oświadczając, że Gdańsk, który nazywa się Wolnym Miastem jest nierozdzielnie związany z zagadnieniami swojej ojczyzny Niemiec.

Los Reichstagu przypieczętowany.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Posiedzenie komisji międzyfrakcyjnej „Reichstagu” zakończyło się bez powzięcia jakichkolwiek decyzji. Przywódcą centrum Girard oraz poszczególni członkowie gabinetu konferowali w ciągu dnia kilkakrotnie z leżącym w łóżku kanclerzem Marksem, cierpiącym na iszjas. Losy obecnego rządu są bezwarunkowo przesądzone. Rokowania dotyczą już tylko terminu rozpisania nowych wyborów.

Telefon Berlin—Nowy Jork.

Berlin. Onegdaj otwarta została komunikacja telefoniczna między Berlinem a Nowym Jorkiem. Pierwszą rozmowę odbył kanclerz Marx z zastępcą sekretarza Kelloga, potem rozmawiał minister poczty z ambasadorem niemieckim oraz ambasadorem amerykańskim w Berlinie z przedstawicielem rządu amerykańskiego.

Papież zapewnił arcyb. Hlonda o swych sympatiach dla Polski.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) Ksiądz arcybiskup Hlond przybył do Berlina. Na dworcu powitała go uroczyście kolonia polska, władze i katolicka ludność Berlina. Wysłannik „Expressu Porannego” zwrócił się do księcia kościoła zapytaniem o stosunek stolicy apostołskiej do Polski i rządu obecnego. Na to otrzymał odpowiedź Eminencji, że stosunki między Polską a Watyka-

nem nigdy nie były tak dobre jak obecnie. Jest to w dużej mierze wynikiem zażyłości i osobistej przyjaźni między Ojcem św. a marszałkiem Piłsudskim, datującej się jeszcze od czasu nuncjatury Ojca św. w Warszawie. Czasy te wspomina namiestnik Chrystusowy najchętniej, dając równocześnie wyraz wielkiej sympatii dla narodu naszego i jego przywódców.

Sprzeczne wiadomości o nominacji nowego nuncjusza.

Warszawa, 14. 2. (tel. wł.) „Rzeczpospolita” dowiaduje się, że rząd polski wyraził swą zgodę na nominację Monsignora Marmaggi nuncjuszem apostolskim w Polsce.

(Rzymska Agencja Stefaniego wiadomość tę potwierdza).

Prorok, który nie przewidział, że dostanie się za kratę.

W Cieplicach uwięziony został słynny w kołach spirytystycznych Eryk Hanussen, który nawet wobec komisji lekarskiej popisywał się jako telepata t. j. medjum odgadujące tajemnice zdarzenia z przeszłości, jako też wypadki dopiero w przyszłości zdarzyć się mające.

Hanussen za wysokim honorarium urządził dla majątnych osób seanse. Miały one na celu wydobycie w drodze nadnaturalnej rozmaitych informacji o zdarzeniach minionych jak np. o zaszłych kradzieżach, lub o wypadkach przyszłych, mianowicie w zakresie afer miłosnych i procektw finansowo-gierydowych. Hanussen wygłosił w Cieplicach szereg odczytów, na zakończenie których oświadczał słuchaczom, że u siebie w hotelu udziela prywatnych posłuchań i informacji. Wskutek tego mieszkanie jego było cały dzień obłożone. Najlichniesz klijentela stanowiły damy z lepszego towarzystwa. Hanussen na najzawilsze pytania umiał dawać giadkie odpowiedzi. Odpowiedź taka kosztowała zwykle kilkaset koron. Z biegiem czasu jednak klientela przekonała się, że ma z oszustem do czynienia. Zrobiono doniesienie do prokuratury, która aresztowała całą paczkę t. j. proroka, jego impresario i ich sekretarza.

Odmładzający oszust pod kluczem.

Hannover, 12 lutego. (tel. wł.) Na rozkaz prokuratury uwięziony tu został Maks Mueller, fabrykant osławionego środka odmładzającego „Lukutate”. Dochodzenia wykazały, że żadna roślina tego rodzaju w Indiach nie istnieje, i że cała reklama dla odmładzających właściwości lukutate była pospolitem oszustwem.

(O tym środku odmładzającym pisaliśmy już w „Dzienniku Bydgoskim” i przestrzegaliśmy czytelników przed tym nadzwyczaj marnym szwindlem. I w tym wypadku reklama dla lukutate wychodziła z drogerji w Gdańsku. Czas największy, ażeby władze gdańskie zajęły się tymi oszustami i uniemożliwiły im dalsze pasyżnicтво na niwie głupoty ludzkiej. — Uw. red.)

PROGRAMY RADJOFONICZNE.

ŚRODA, 15 LUTEGO.

Poznań (344,8 m.). Godz.: 13,00: Notowania giełdy zbożowo-towarowej, 13,15—14,30: Koncert południowy orkiestry 7 p. a. c. pod batutą Stefana Sternalskiego. 14,00: W przerwie koncertowej notowania giełdy pieniężnej. 14,30: Komunikaty PAT. 17,00—17,45: Audycja dla dzieci w wykonaniu Wujka Czesia. 17,45—18,45: Transmisja koncertu Polskiego Radja z Warszawy. 18,45—19,00: „Silva rerum” czyli rzeczy ciekawe, wybrane i wygłoszone przez p. Bolesława Busiakiewicza, red. „Tygodnia Radjowego”. 19,00—19,10: Nadprogram wygł. p. Janusz Warnecki, art. T. Polskiego. 19,10—19,35: 41-sza lekcja języka franc. — p. Omer Neveux. 19,35—20,00: Odczyt z działu rolniczego. 20,00—20,30: Transmisja z Warszawy — odczyt. 20,30—22,00: Koncert firmy „Philips” — muzyka kameralna. 22,00—22,20: Sygnał czasu, komunikaty: meteorol. i PAT'a. 22,20—22,30: Nadprogram wygł. p. Janusz Warnecki, art. T. Polskiego. 22,30—22,50: Lekcja tańców — p. Starcki. 22,50—24,00: Transmisja muzyki tanecznej z winiarni „Palais Royal”.

Warszawa (1111 m.). Godz.: 12,00: Sygnał czasu, hejnał z Wieży Mariackiej, komunikaty: lotniczo-meteorologiczny oraz nadprogram. 15,00—15,20: Komunikaty: meteorologiczny, gospodarczy oraz nadprogram. 15,20—16,00: Przerwa. 16,00—16,25: Odczyt — „Przegląd polskiej prasy pedagogicznej” — dr Marja Lipska-Librachowa. 16,25—16,40: Nadprogram i komunikaty. 16,40—17,05: „Skrzynka pocztowa”, korespondencje bieżąca omówi dr. Marjan Stępowski. 17,05—17,20: Przerwa. 17,20—17,45: Odczyt. 17,45—18,15: Program dla dzieci z Krakowa. 18,15—18,55: Koncert w wykonaniu orkiestry P. H. pod dyr. Józefa Ozim'ńskiego. 18,55—19,01: Przerwa. 19,05—19,15: Rozmaitości. 19,35—20,00: Odczyt (Dział „Rolnictwo”). 20,00—20,30: Odczyt pt.: „Nad Gopłem” — p. prof. Al. Janowski. 20,30: Transmisja z Konserwatorium. Koncert kwartetu czeskiego Ondrjčka. W przerwie biuletyn „Messenger Polonais” w języku francuskim. 22,00—22,05: Sygnał czasu i komunikat lotniczo-meteorologiczny. 22,20—22,30: Komunikat policyjny, sportowy oraz nadprogram.

V. walny zjazd Chrześc. Związków Zawodowych z okręgu nadnoteckiego.

Kolosalny rozrost Chrześc. Zw. Zawodowych w ostatnim roku.

W świecie robotniczym trzy organizacje zawodowe walczą o wpływy. Są to związki klasowe-socjalistyczne, Zjednoczenie Zawodowe Polskie i Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe.

Z pośród tych trzech organizacji ostatnia jest w Polsce najmłodsza, chociaż zasady, przez nią wysuwane, w życiu społecznym w Polsce znane są już od kilkudziesięciu lat. Mimo tej młodości organizacja ta istnieje na terenie całej Polski, dotarłszy do wszystkich ośrodków robotniczych i rozprzerzeniwszy się także w rolnictwie.

Obraz rozwoju prac i dążeń Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego daje odbyty w niedzielę, dnia 12 lutego br. V roczny walny zjazd tej organizacji z okręgu nadnoteckiego, kierowanej przez osobny zarząd okręgowy.

Zjazd rozpoczął się ustalonym już zwyczajem wysłuchaniem Mszy św. w Farze, na którą udali się delegaci w pochodzie i pod poświęconym w dniu 30 października ub. r. pięknym sztandarem okręgowym.

Punktualnie o godzinie 10,30 zgali zjazd w obecności 69 delegatów i kilkudziesięciu gości, reprezentujących po części pokrewne organizacje, wiceprezes okręgowy p. Piotrowski, który po przyjęciu zmienionego nieco porządku dziennego oraz regulaminu obrad walnego zjazdu oddał przewodnictwo prezydium, do którego delegaci drogą wyboru powołali następujących delegatów:

Jako marszałka zjazdu p. red. Bigońskiego, piastującego w Chrześcijańskim Zjednoczeniu Zawodowym stanowisko prezesa konferencji zarządów i mężów zaufania, a jako wicemarszałków pp. Olszewskiego z Lagiewnik pad Kruszwicą i Mniaszkiwicza z Bydgoszczy. Pióro powierzono pp. Nowakowskiemu i Stróżyńskiemu. Jako ławników powołano pp. Rafińskiego z Żorawia i Szulca i Wełnę z Bydgoszczy.

Po wyborze komisji-matki, w skład której weszli pp. Stowicki, Działowski, Jabłoński, Karolczak i Byger z Bydgoszczy oraz Czerniak z Włosznowa i Rzepka z Witosławia, jak z komisji regulaminowej, składającej się z pp. Bigońskiego, Piotrowskiego i Stróżyńskiego, zakomunikował marszałek zjazdowi

życzenia naczelnego redaktora „Dziennika Bydgoskiego“, p. Teski, którego inne obowiązki powołały na wielką uroczystość powstańców w Wielichowie, tuż nad granicą niemiecką. Zjazd przyjął życzenia p. redaktora Teski burzą oklasków do wiadomości.

Skutkiem bardzo sprawnej organizacji zjazdu było można już przed godziną 12 przystąpić do wysłuchania sprawozdań składanych przez wszystkich członków ustępującego zarządu w formie, wykazującej przygotowanie i znajomość rzeczy.

Prezes okręgowy p. Piotrowski wskazał na wstępie swego obszernego sprawozdania na historję powstania Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego na ziemiach b. zaboru pruskiego, mówił o walkach, jakie stoczyć musiała organizacja z innymi organizacjami zawodowymi, chcąciami za wszelką cenę ubić organizację, utworzoną w okręgu nadnoteckim przez pp. Borkowskiego, Pangowskiego, Gordona i innych, jak Ch. Z. Z. nie chciano dopuścić do pertraktacji zarobkowych itp.

„Od tej chwili upłynęło 5 lat przeszło — mówił prezes p. Piotrowski. — Mimo przeciwności i mimo kalumnji, rzucanych na założycieli chrześcijańskiego ruchu społecznego w Bydgoszczy, ci

pierwsi pionierzy wytrwali i, dźwigając sztandar związkowy przez burze i walki, dziś z dumą spoglądać mogą na rozwój wypadków, przekonując się, iż z ziarna, rzuconego w roku 1921 wyrosło już zdrowe i potężne drzewo, które się już żadną burzą złamać nie da i rozrastać się będzie także w przyszłości z wielkim pożytkiem dla polskiej warstwy pracującej i dla Ojczyzny“.

Po tym wstępie dał p. Piotrowski szczegółowy obraz rozwoju organizacji w rocznym okresie sprawozdawczym. W roku ub. złożył piastowane przez trzy lata przeszło stanowisko prezesa okręgowego p. Kałdowski, który zniewolony był opuścić Bydgoszcz. Kierownictwo organizacji pozostawiono wiceprezesowi. Dalej ustąpił z zarządu okręgowego pracą społeczną zbyt przeciążony sekretarz p. Nowakowski. Miejsce jego zajął p. Grobelski. Ponadto kooptowano w roku sprawozdawczym do zarządu p. Mielocha.

W ciągu roku 1927 utworzyły się przy Chrz. Zj. Zaw. 2 nowe związki i to Ch. Zw. Pracowników Cegielniarzy i Ch. Zw. Rzemieślników Rolnych. Liczba członków podniosła się w filjach o 1014 osób. W Bydgoszczy samej zorganizowano w tym samym czasie 5 nowych filji, z których jedna, filja szewców, po krótkim istnieniu, skutkiem plano-

wych posunięć odniosła w walce zarobkowej niezwykle sukces.

Z dochodów nadzwyczajnych dał zarząd okręgowy organizacji sztandar, wyobrażający w godziach i napisach charakter i dążenia Związku.

Bez naruszenia budżetu urządził zarząd okręgowy ponadto w Bydgoszczy gwiazdkę z szczególnem uwzględnieniem bezrobotnych, wdów i sierót.

Pod koniec roku sprawozdawczego przystąpił zarząd okręgowy do wydawania dwutygodnika „Świat Pracy“, redagowanego przez p. Bigońskiego, a czytanego dziś już nie tylko przez członków ale i przez przeciwników Ch. Z. Z. i członków organizacji pokrewnych.

Jedną z największych bolączek w życiu organizacyjnym wytworzyła trudność pozyskania odpowiedniego sekretarza. Ale i te trudności zdołano w końcu przezwyciężyć przez powierzenie kierownictwa biurą p. Stróżyńskiemu.

P. Piotrowski skończył swoje w piękną formę ujęte sprawozdanie apelem do zgodnej i wytrwałej pracy pod sztandarem, który wszystkich członków skupia w jedną potężną chrześcijańską społeczną rodzinę.

Obszerne sprawozdanie przyjęli delegaci z uznaniem do wiadomości.

Ze sprawozdania sekretarza zarządu okręgowego Ch. Z. Z. p. Grobelskiego dowiedzieliśmy się, iż zarząd okręgowy zbierał się w ciągu roku 38 razy. Poza to zorganizował Zarząd okręgowy 4 zebrania ogólne wszystkich członków.

Zarząd okręg. wysłał referatów na 52 zebrania, odbyte w ogniach poza Bydgoszczą. W filjach miejscowych występował członkowie zarządu okręgowego na 76 zebraniach.

Bardzo ciekawe było sprawozdanie skarbnika okręgowego p. Gordona. Okazuje się z niego, że zarząd okręgowy wydał w ciągu roku na wsparcia dla bezrobotnych 956,44 zł., na wsparcia dla chorych 822,15 zł., na wsparcia strajkowe 1182,45 zł., na zapomogi pośmiertne 141,75 zł., na rozjazdy organizacyjne 1455,60 zł., na sekretariat (pensje, ubezpieczenie, papier, druki i portorja) 5736,80 zł. Ustępujący zarząd pozostawił nowemu poważną rezerwę, która się dzięki znacznemu przyrostowi

W Anglii nie wolno porzucać rodziny na pastwę losu.

Trzy miesiące więzienia za opuszczenie żony i dzieci.

Sąd angielski wydał ostry, ale sprawiedliwy wyrok. Przed trybunałem w New-Tredegar stanął John Harvey, dezercer z francuskiej legji cudzoziemskiej. Harvey za dezercję został ułaskawiony przez rząd francuski, ale aresztowano go w Anglii za porzucenie żony i dzieci, którym musiała się zająć opieka publiczna.

Harvey został skazany na trzy miesiące więzienia. Sąd zgodził się jednak wypuścić Harveya na wolność, jeśli złoży sumę 10 funtów szterlingów, którą winien Opiece publicznej za zajęcie się

jego żoną i dziećmi, i jeśli płacić będzie żonie swojej 30 szylingów co dzień — dni na utrzymanie trojga dzieci.

Sąd doszedł bowiem do przekonania, że Harvey zarobił bardzo dużo pieniędzy na swojej awanturze w Legji cudzoziemskiej i może płacić odszkodowanie. W sketchu, granym codziennie w jednym z music-hallów londyńskich, otrzymuje Harvey 15 funtów tygodniowo, a za napisanie serji artykułów o Legji cudzoziemskiej otrzymał od jednego z dzienników londyńskich 100 funtów szterlingów.

Antoni Marczyński.

52)

Królowa Othe.

POWIEŚĆ FANTASTYCZNA.

III część trylogii p. t.: „WYSPA NIEZNANA“.

(Ciąg dalszy).

— Stało się jeszcze coś gorszego. Oto strącona z tronu, opuszczona przez wszystkich królowa powzięła niefortunny zamiar ucieczki w stronę Zatoki Pirenej, przez co naprowadzi pościg na ślad naszej kryjówki. Czy zdajesz sobie sprawę, co z tego może wyniknąć?

— Ale skąd masz te nieprawdopodobne wiadomości, Henryku?

W krótkich słowach opowiedział to wszystko, co słyszał przed niedawnym czasem z ust żołnierza imieniem Hamilkar. Pożałował swej szczerości, skoro spostrzegł bladłość małżonki, lecz usprawiedliwił się sam przed sobą, że należało ją przygotować na najgorsze ewentualności.

— Jestem ci bardzo wdzięczna, że nie taisz przedemną grozy naszego położenia — rzekła wreszcie, odgadując myśli mężowskie. Co począć teraz? Opuśćmy poprzedzającą tę zatokę. Uciekajmy, darling.

— Dokąd? — rzucił bezdźwięcznie.

— Dokąd, dokąd. Czy ja wiem w końcu, dokąd? Posuwajmy się szczytami górskiego pierścienia.

— A Othe pozostawić jej losowi?

— Trudno, mój drogi. Musisz myśleć przedewszystkiem o swoich dzieciach. Może i jest to bardzo prawdopodobne,

siepacze uprowadzą ją do miasta i nawet im prze myśl nie przyjdzie, że Henryk Olbrym z rodziną ukrywa się gdzieś w pobliżu. Przecież nie nas, lecz jej szukają.

— A jeśli Othe, lub Hamilkar, sądząc, że w ten sposób uratuje własną skórę, powie im o naszej obecności nad Zatoką?

Eli spuściła głowę.

— Więc niema ratunku — szepnęła.

— Tatusiu! Tatusiu! — zabrzmiał w tej chwili okrzyk małego Toby.

— Nie przeszkadzaj, aniołku — rzekła matka głosem bardzo smutnym. Baw się z piaskami.

— Jak się chciałem tylko coś spytać tatusia.

— Później zapytasz.

— Czemu później?

— Pozwól mi przejść. Nie odpędzajmy ich od siebie... teraz, bo może — nie skończył, lecz domyśliła się co chciał powiedzieć i nagle wybuchła serdecznym płaczem.

Małec zbliżył się niepewnym krokiem.

— Czemu mamusia płacze? — spytał. Czy Toby był niegrzeczny? Albo ta mała? Tak zawsze nazywał siostrzyczkę.

— Nie, Toby. Nie przez was mamusia płacze.

— Więc dlaczego?

— Dlaczego? — powtórzył Henryk i w nagłym przystępie rozdrażnienia zawołał: Dlatego, że Bóg nas opuścił, dziecino! Zapomniał, że stworzył tę wyspę przeklętą, że na niej zostawił ludzi, którzy Go...

— Henryk! przerwała żona i znaczącym spojrzeniem wskazała mu synka,

który słuchał z otwartymi od zdumienia usteczkami.

— Przepraszam cię, darling. W tych strasznych warunkach, w tej niepewności, w jakiej żyjemy od dwóch z górą tygodni, trudno panować nad językiem. Przyjdź bliżej, Toby — dodał zwracając się do dziecka: Usiądź tatusiowi na kolanach. Taaak Chciałeś o coś zapytać.

— Chciałem, tatusiu, ale zapomniałem.

— Tak prędko? Aaa, nie ładnie!

Małec zmarszczył czoło komicznie, jakby natężył pamięć, która tak kieszko dopisała.

— Wiem już — wykrzyknął po chwili i zaklaskał w dłonie na znak radości: Chciałem się ciebie spytać, tatusiu, czy ten okręt po nas jedzie...

— Jedzie, kochanie, jedzie — potakiwał posępnie. Nie czynił tym razem wymówek żonie, jak po inne czasy bywało. Ona to bowiem tęskniąc za ojczyzną wpoila w serduszka dzieci nadzieję szczęśliwego jutra i całymi godzinami opowiadała im nieprawdopodobne historie o wielkim okręcie, który zawiezie ich wszystkich do dalekich, przepięknych krain, gdzie pozostaną na zawsze.

— Więc czemu się smucisz, tatusiu, skoro okręt po nas już jedzie?...

— Bo jeszcze jest bardzo daleko, małeńki i — to dorzucił szeptem: — i kiedy zawita do tej zapowietrzanej wyspy, my zgnijemy dawno w więzieniu.

— Daleko?... Gdzież tam daleko!... Dojeżdża do zatoki... Chodź zemną, to zobaczysz.

— Co on mówi?! — zdumiał się Henryk. Eli przestała płakać.

— No, chodź... Pokażę ci...

Henryk zerwał się spreżyście. Był święcie przekonany, że małec wziął jaką kłode drzewa za okręt lub poprostu którąś z przelicznych raf, widocznych w czasie odpływu morza. Przecież dopiero co opuścił szczyt górskiego wzniesienia, skąd całymi dniami wypatrywał niecierpliwie śladów dymu lub żagla na widnokręgu, wypatrywał naprzemiennie. Ale natura ludzka ma to do siebie, że wbrew głosowi rozsądku, wbrew wszystkim pewnikom czepia się człowiek rąbka najbardziej niepewnej nadziei i trzyma się jej kurczowo do ostatniej chwili. Więc nie wierząc ani trochę dziecięcej gadaninie, szedł Henryk przecież, a raczej biegł z bijącym sercem w kierunku skalnej barjery, która od tej strony widok na wąski wyłot właściwej zatoki zastaniała...

Nagle stanął jak wryty i potężny okrzyk radości wyrwał mu się z piersi. Po gładkiej toni zatoki panykała ku brzegowi średniej wielkości szalupa. Ośmiu majtków zanurzało i podrywało wiosła z matematyczną dokładnością, potem zaskoczony zdziwioną miną sternika odwrócili głowy, nie przestając dalej wiosłować. To co ujrzeli zdumiało ich także, choć żeglarzy nie było co potrafi wprawić w zdumienie. Oto rosły mężczyzna, w dziwnym stroju jakiegoś starożytnego wojownika oraz urodziwa niewiasta w niemniej przedpotopowej koszuli z włosom rozpuszczonym luźno, ściskali się na brzegu, obejmowali, naprzemian tańczyli jakiś taniec opętawców, całowali dwoje małych dzieci, dwa psy, płażące się pod nogami i znowu sobie patiali w objęcia.

(Ciąg dalszy nastąpi)

**Związkowcy, pamiętajcie!!
Głosujemy wszyscy na liście**

nr. 43.

sił w ostatnim czasie obecnie coraz szybciej będzie powiększać.

Najlepiej charakteryzuje prace Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego sprawozdanie kierownika biura Ch. Z. Z. p. Strzyńskiego. Wynika z niego, że do sekretariatu wpłynęło w ciągu roku ubiegłego 748 listów, wysłano zaś z sekretariatu do rządu, Związku Pracodawców, władz i filji 3315 listów.

Z obrony prawnej organizacji skorzystano w roku sprawozdawczym w 3816 wypadkach. W 270 wypadkach skierowano sprawy przez biuro wzgl. adwokata organizacji do sądów, przed którym wyskarżono dla członków ogółem 6892,17 zł. W 116 wypadkach udało się znieść mandaty karne, w kilkudziesięciu wypadkach obniżyć wymiar kary.

Szczególne intensywne działalności rozwinęło Chrz. Zjednoczenie Zawodowe na polu walki zarobkowej, na którym każde posunięcie szczegółowo obmyślano i ustalono specjalną taktykę.

Organizacja liczy obecnie w samej Bydgoszczy 27 filji. Razem wzięwszy ma chrześcijański ruch społeczny obecnie w okręgu bydgoskim przeszło 15 000 opłacających składek członków.

Sprawozdanie poszczególnych członków zarządu i kierownika biura nagrodzili zebrani burzą oklasków, udzielając równocześnie ustępującemu zarządcowi po rzeczowej i spokojnej dyskusji na wniosek komisji rewizyjnej absolutorjum.

Przeprowadzone po przerwie obiadowej wybory zarządu dały wynik następujący:

Prezesa okręgowym został p. Florjan Piotrowski, zastępcami jego pp. Wawrzyniec Grobelski i Leon Kortas. Sekretarzem został p. Stanisław Jabłoński a zastępcą jego p. Edmund Lewandowski.

Włodarzem skarbu organizacyjnego pozostał w dalszym ciągu p. Gordon.

Jako ławnicy wchodzi do zarządu okręgowego pp. Bygor Stanisław, Kauza Władysław z Szubina, Olszewski Roman z Łagiewnik i Rzepka z Witosławia.

W skład komisji rewizyjnej weszli pp. Karolczak Stanisław, Wójcicki Roman i Szulc Ludwik.

Ponadto wybrano komisję redakcyjną z Michałem Dzbańskim i Mazurkiem Michałem.

Do komisji organizacyjnej wybrano pp. Koteckiego Jana, Pangowskiego Wojciecha, Olszewskiego Romana, Rafińskiego, Mazurkiewicza Piotra i Weinę.

Po dokonaniu wyborów powitał marszałek przybyłego na zjazd członka honorowego Ch. Z. Z. zasłużonego działacza społecznego p. Jana Cywińskiego. Zebrani przyjęli go serdecznie burzą oklasków i wysłuchali z powagą krótkiego przemówienia zacnego i miłego gościa, który wskazał na znaczenie ruchu chrześcijańsko - społecznego nie tylko dla warstw pracujących, ale i dla państwa.

Pod koniec obrad wygłosił marszałek zjazdu, p. Bigoński krótkie przemówienie na temat zasad chrz.-społ. ruchu i jego przeciwników. Na tle faktów z przeszłości i stosunków istniejących w niektórych krajach w tej chwili udowodnił prelegent, że socjalizm, wszędzie, gdzie doszedł do władzy, kończył rządy swoje bankructwem, które nikogo nie narażało na nędzę tak jak właśnie klasę pracującą. Podczas kiedy socjalizm nie może się powołać na żaden kraj, w którymby uzdrowił stosunki, chrześci-

jańscy społecznicy wskazać mogą kraje, które uratowali od upadku. Socjalizm rujnuje, obóz chrześcijańsko - społeczny tworzy i buduje. Obóz to jest wielka różnica między socjalizmem a światopoglądem chrześcijańsko - społecznym. I ten twórczy charakter naszego obozu zapewni nam w walce tych dwóch światopoglądów zwycięstwo.

Zjazd zakończył się okrzykiem na cześć Rzeczypospolitej i toastem, wzniezionym przez p. Jana Cywińskiego, a podjętym przez zebranych delegatów wśród wielkiej owacji pod adresem marszałka zjazdu.

Opuściliśmy zjazd, spokojni o nastroje klasy pracującej, wśród której pracuje taka organizacja i przeświadczeni, że w walce o duszę naszego ludu pracującego dzięki uczciwości i rzetelnej pracy zwycięży ostatecznie ruch chrześcijański - społeczny.

Groźny bandyta Smuś w rękach policji.

Postrach Pomorza ujęty w łodź.

Pisma łódzkie donoszą o ujęciu groźnego bandyty Stefana Smusia, który przez dłuższy czas był postrachem Pomorza.

Oddawna już władze policyjne całej Rzeczypospolitej poszukiwały bezskutecznie 32-letniego Stefana Smusia, który dokonał całego szeregu zuchwałych napadów rabunkowych, nie cofając się przed mordowaniem ofiar. Wszystkie urzędy śledcze były w posiadaniu jego fotografii, funkcjonariusze zaś mieli specjalne polecenie obserwowania wszystkich dworców kolejowych w celu schwytania niebezpiecznego opryszka, będącego prawdziwym postrachem spo-

kojnych obywateli. Z pośród „czynów“ Stefana Smusia dwa szczególnie zasługują na uwagę.

Pierwszym była sławna ucieczka z pociągu i napad na rzeźnika Kwiecińskiego w Toruniu. Aresztowany po długotrwałym pościgu w jednym z miasteczek pomorskich Smuś okuty w kajdany pod eskortą uzbrojonego policjanta został wysłany pociągiem do więzienia w Toruniu.

Podczas jazdy, gdy pociąg był w pełnym biegu Smuś skorzystawszy z chwilowej nieuwagi konwojenta błyskawicznym ruchem otworzył drzwiiczki wagonu i wyskoczył. Pomimo natychmiastowego niemal zatrzymania pociągu i pościgu nie udało go się ująć.

Dzięki prawdziwie kociej zwinności bandyta wyskoczył z pociągu tak szczęśliwie, że nie mu się nie stało. Posiadając przyjaceli we wszystkich niemal miasteczkach na Pomorzu, oczywiście wśród mętów społecznych, Smuś z łatwością pozbył się kajdan oraz zaopatrzonego został w rewolwer i amunicję. Nie mając pieniędzy, postanowił je zdobyć w zwykły sposób, tj. przez rabunek. Bezcelność swą posunął do najdalszych granic. W biały dzień w samym centrum napadł na bogatego rzeźnika Józefa Kwiecińskiego i pod groźbą zabójstwa zrabował mu 1200 dolarów.

Drugim „sławnym czynem“ Smusia był napad na kupca Jankla Zylberberga, którego zabił wobec stawianego oporu.

I oto w ub. czwartek bandyta zawiatał do Łodzi. O godz. 12 w południe przy zbiegu ulic Piotrkowskiej i Narutowicza jeden z wywiadowców ujrzał jakiegoś niezwykle elegancko ubranego mężczyznę atletycznej budowy, w którym ku najwyższemu swemu zdumieniu rozpoznał Stefana Smusia.

Udał się w ślad za nim. Bandyta skręcił na ulicę Narutowicza i wszedł do domu nr. 23 przy tejże ulicy do mieszczącego się tam domu schadzek. Wywiadowca polecił spotkanemu posterunkowemu powiadomić kierownika brygady śledczej, sam zaś nie opuszczał swego stanowiska obserwacyjnego.

Po upływie kilku minut przybył komisarz z wywiadowcą, poczem wszyscy trzej udali się na górę do mieszkania, w którym znajdował się bandyta. Jedną z prostytutek otworzyła drzwi i wówczas funkcjonariusze policji pod groźbą rewolwerów nakazali mu wnieść ręce do góry.

Zaskoczony widocznie niespodziewanym przybyciem wywiadowców Smuś w pierwszej chwili usiłował, lecz w momencie, gdy usiłowano mu nałożyć kajdany, odepchnął od siebie wywiadowców i jednym usem znalazł się na schodach. Wywiadowcy popędzili za nim. I oto o godzinie 1 po południu przechodnie na ulicy Narutowicza byli świadkami pościgu za zloczyńcą.

Wywiadowcy nie strzelali, obawiając się postrzelenia przechodniów, wiedząc zresztą, że i tak bandyta im nie umknie, gdyż odcinek ulicy pomiędzy Sienkiewicza i Kilińskiego był obstawiony przez policję. Przed domem nr. 36 przy ulicy Narutowicza wywiadowcy dopadli uciekającego i przystawiwszy mu rewolwer do skroni zmusili go do kapitulacji.

W urzędzie śledczym stwierdzone zostało, iż nie ulega żadnej wątpliwości, że aresztowanym został Stefan Smuś. Osadzono go w areszcie przy komendzie policji.

Nadmienić należy, iż Smuś poza zawodem bandyckim posiadał jeszcze jeden zawód. Mianowicie był atletą-specjalistą w walkach francuskich i występował na arenach pierwszorzędnych cyrków zarówno krajowych jak i zagranicznych, ciesząc się wielkim powodzeniem zwłaszcza u ręki pięknej odz. jest mężczyzną wyjątkowej urody. Prowadząc podwójne życie hwał w najwytworniejszych lokalach rozrywkowych stolic europejskich, gdzie okradał z literatury bogate danserki. Ścigany jest również przez policję zagraniczną.

Jeszcze jedna tragedia uczniowska

13-letnia dziewczynka sfałszowała świadectwo szkolne, a następnie utopiła się w rzece.

W Stryju rozegrał się straszny dramat. Uczennica szkoły powszechnej 13-letnia Janina Trzaskowska popełniła samobójstwo, rzucając się w nurty rzeki. Trzaskowska otrzymała w czasie lekcji zły stopień, postanowiła przeto wykorzystać nieobecność nauczycielki i poprawić sobie stopień w katalogu szkolnym. Plan swój wprowadziła w czyn dość niezręcznie; albowiem nauczycielka przyszedłszy na lekcję, zauważyła zaraz poprawiony stopień, i kazała

Trzaskowskiej przyprowadzić matkę. Przerazona i przygnębiona takim obrotem sprawy Trzaskowska nie poszła do domu po matkę, obawiając się surowej kary.

Poszła nad rzekę, rozebrała się z płaszczyka i trzewików, zdjęła czapkę uczniowską i rzeczy te razem z książkami położyła na brzegu, sama zaś rzuciła się do rzeki. Po kilku godzinach znaleziono trupa młodocianej samobójczyni, wyrzucone przez fale rzeki na brzeg.

Wiadomości z kraju.

Ciepło wiosenne w Zakopanem.

Z Zakopanego donoszą: Halny wiatr, który zerwał się w nocy, w ciągu jednego dnia zmiotł śnieg z gór i ulic. Panuje ciepło prawie wiosenne. Niebo dość pogodnie zakryte się chmurami, które wróżą deszcz. Goście, czekając poprawy warunków atmosferycznych, spędzają prawie cały dzień w kawiarniach.

Podróż biskupa śląskiego do Rzymu.

Biskup śląski ks. Lisiecki wyjechał na dłuższy czas do Rzymu dla złożenia sprawozdania z diecezji Papieżowi.

O rozbudowę miast w województwie lubelskim.

Województwo lubelskie poleciło radom miejskim miast: Lublina, Siedlec i Chełma złożenie sprawozdań z działalności z dziedziny rozbudowy miast. Spodziewać się należy, że akcja rozbudowy miast dzięki powyższym zarządzeniom postępować będzie odtąd w szybszym tempie.

Powódź w Białymstoku.

Rzeka Biała, przepływająca przez Białystok, wystąpiła w niektórych miejscach z brzegów, nie czyniąc jednakże większych szkód.

Górny Śląsk wywozi do Sowietów cynk i żelazo.

Przez stację Zahacie przeszedł w kierunku granicy sowieckiej pierwszy transport zakupów, poczynionych przez Sowietów w jednej z firm Górnego Śląska. Zamówienie sowieckie zrobione było na kilkanaście wagonów cynku i żelaza. Pierwszy transport wysłany do Sowietów składał się z czterech wagonów zamówionych towarów.

Budowa instytutu psychotechnicznego w Katowicach.

Postanowiono utworzyć w Katowicach instytut psychotechniczny, obejmujący laboratorium i poradnię psychotechniczną i połączyć z biurem pośrednictwa pracy. Wyłoniony komitet organizacyjny w ciągu dwóch tygodni przygotuje konkretne wnioski co do organizacji i sfinansowania instytutu.

Mordercy woznego pocztowego ujęci.

Policja powiatu janowskiego wykryła sprawców głośnego w ub. roku morderstwa rabunkowego dokonanego pod Urzędem na osobie woznego pocztowego Zarebskiego. Sprawcami są Stanisław Skóra i Czesław Cieśliski.

Obchód 10-lecia niepodległości Litwy w Wilnie.

W związku z przypadającą na 16 bm. 10 rocznicę niepodległości Litwy, Litwini wileńscy postanowili urządzić uroczysty obchód, w czasie którego urządzonych ma być szereg pogadanek, odczytów itd.

Syn zamordował ojca.

Jak w swoim czasie donieśliśmy, z końcem ub. m. znaleziono na moście między wsiami Zarnowo i Uścianki w powiecie augustowskim trupa 56-letniego Mikołaja Skowrońskiego z głową, wetkniętą w dziurę mostu. Dochodzenie policyjne ustaliło, że ohydnej tej zbrodni dokonał syn zamordowanego, Edward Skowroński, którego aresztowano. Wyrodney syn przyznał się do winy podając jako motyw zbrodni zemstę.

Echa eksplozji w Rzeszowie.

Dochodzenie w sprawie eksplozji niemieckiego transportu na dworcu w Rzeszowie ustaliło, że przewożone beczki zawierały dwusiarczan węgla, że były nieszczelnie zamknięte, wreszcie, że załadunek ich dokonany zostało w nieprawidłowy sposób; zamiast bowiem ułożenia prawidłowego zostały złożone w otwartym wagonie jedna na drugiej. Jednakże zawartość beczek pokrywała się w zupełności z deklaracją, złożoną w granicznej urzędzie celnym. Ustalono dalej, iż dwusiarczan węgla na skutek nieszczelnego zamknięcia, zaczął szybko parować, na skutek czego zaprószona iskra z parowozu łatwo spowodowała eksplozję.

Poświęcenie domu studentek we Lwowie.

We Lwowie odbyło się uroczyste poświęcenie domu studentek uniwersytetu, przeznaczonego dla 200 studentek, zbudowanego przy ul. Tarasiewicza. W domu tym, który nie jest jeszcze całkowicie ukończony, mieszka już 80 studentek. Dom urządzony jest według najnowszych wymogów higieny i wygody. Pokój oddzielny kosztuje zaledwie 30 złotych miesięcznie już ze światłem i opalem. Uroczystości poświęcenia dokonał rektor uniwersytetu ks. Gerstman. Dom oddał kołu studentek prof. Halban. W imieniu studentek odpowiedziała gospodyni domu studentka Szalerówna. Wieczorem odbył się raut reprezentacyjny, z którego dochód przeznaczono na wykończenie domu.

Do wszystkich członków i sympatyków Chrześcijańskiej Demokracji na Pomorzu.

Z sekretariatu Ch. D. na Pomorzu otrzymujemy co następuje:

Na liczne zapytania, skierowane do nas, w sprawie wyborów, za którą listą oświadcza się Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji, odpowiadamy:

Dla wszystkich członków i zwolenników idei Chrześc. Demokratycznej jest tylko jedna lista: Polskiego Bloku Katolickiego nr. 25.

Tylko bowiem ten układ, zawarty przez władze nasze naczelne my co do joty wypełnić musimy, o ile nie chcemy się sprzeniewierzyć tej właśnie idei Chrześc. Demokracji.

E. prezes wojewódzki p. A. Nowicki błędnie i kłamliwie informował tak zarządy okręgowe jako i wojewódzki i na mocy tych informacji, wielu naszych działaczy zostało otumanionych i poszło do „Unji”.

Zaznaczyć wypada, że wszelkie uchwały, powzięte przez secesjoni-

stów czy zjazd Rady Wojewódzkiej, są nieważne, bo jak wyżej stwierdzamy, uchwalone zostały jedynie dlatego, że operowano kłamstwami.

Z tych to powodów nikogo z naszych członków nie uprawnia współpraca z listą nr. 30, choćby nawet dał swój podpis, wycofać się może i powinien każdy, kto czuje się chadekiem. A już pod groźbą wykluczenia ze stronnictwa nie wolno agitować za listą nr. 30.

Wzywamy naszych członków i zwolenników, aby natychmiast wycofali się z komitetów listy 30.

Pp. Nowicki, Nowak, Odrowski i Wilga nie mają prawa ani przemawiać, ani podpisywać w imieniu Chrześc. Demokracji na Pomorzu.

Prosimy gorąco o rozwinięcie agitacji na rzecz Polskiego Bloku Katolickiego nr. 25.

Wystawiamy nowy

FORD

3776

w wtorek, środę i czwartek b. t.

Butowski i Ska

Bydgoszcz, Gdańska 158 - Telefon 1559

Z wieców przedwyborczych Ch. D. w okręgu bydgoskim.

ZNIN.

Jak już donieśliśmy wczoraj pokrótce, w niedzielę ubiegłą odbył się w Zninie wiec Chrześc.-Demokracji, który zgromadził pełną salę wyborców w Domu Polskim.

Wiec zagał red. Sławiński, a do stołu prezydalnego powołano pp. Balskiego ze Znina na przewodniczącego, Nowaka z Wenej na sekretarza, Tom. Karweckiego z Brzyskorzystewka na ławnika.

W sprawie wyborów, o obowiązkach Polaka w tym ważnym niezmiernie okresie, kto był w poprzednim Sejmie, a kogo winniśmy wybrać i na kogo oddać ma swe głosy dobry Polak, — mówił red. Sławiński.

W uzupełnieniu tego przemówienia zabrała głos p. Facowa, która jasno określiła znaczenie wyborów, program Ch. D., moralny stan społeczeństwa, oraz apelowała do kobiet polskich o większe zainteresowanie się wyborami.

Przemówień wysłuchano w skupieniu. Zmieniło się jednak spokojne oblicze wiecu, skoro do dyskusji zgłosiły się dwa ptaszki z gniazd „bezpартyjnych”.

Fierwszy, to Pawica, urzędnik kolejowy z Inowrocławia, któremu smac podobał się „odczyt”, jak nazwał przemówienie pierwszego prelegenta, gdyż miał zbijać argumentami, cytował całe zdania i czerpał z tego referatu temat do swego głędzenia. Zapewniał przytem już rozbawionych jego gadulstwem wiecowników, że jest bezpartijnym. Rozdawał mandaty tylko inteligentom, a kiedy się wyczerpał fizycznie i umysłowo, począł czytać z książek i czytałby bez końca, gdyby przewodniczący nie był go z marzeń wyrwał. Wkońcu z ust jego wypadła bezpartijność w postaci jedynki z Be-Be.

Czy ten pan z miłości dla jedynki agitował za Be-Be, czy dla awansu urzędniczego?

Po Pawicy zjawił się przy stole prezydalnym drugi ptaszek, niej. p. Gapiński, nauczyciel (słuchajcie!). Gapa ta przyleciała do Znina aż z Osielska i... oszołomiła swem krakaniem enperowców i socjalistów.

I ten także, zapewniając zebranych o swej bezpretensjonalnej „bezpартyjności”, rozpoczął swą ordynarną polemikę pochwaleniem Boga, a potem czepiając się różnych tematów i polityków jak „rzep psiego ogona”, w karczemny sposób wystąpił przeciw „Dziennikowi Bydgoskiemu” i redaktorom. Błażeńskimi frazesami podjudzał słuchaczy przeciw prasie chrześc.-demokratycznej i polecał zebrany swoją krótko-terminową szmatkę „Dziennik Nadnotecki”.

Wystąpienie Gapińskiego, jako nauczyciela, wprowadziło w zdumienie rozsądnych ludzi. Wyrażono wobec nas żal, że Osielsk ma takiego wychowawcę w swej wsi, ale byli i tacy, którzy bezmyślnie go oklaskiwali.

Gapiński, pragnąc nagwałt rezolucję swoją jako przeforsować, nie zawałił się dalej szkalować kogo się da w swych wywodach już nie demagogicznych, ale idjotycznych.

Również enperowcy, którzy na wiec wpadli z wrzaskiem, wznosili różne okrzyki. Wreszcie odczytał p. G. rezolucję mętą w treść i kazał głosować ten „bezpартyjnik” na „Unję Gospodarczą”.

Zdaje się, że ten Gapa ma coś donioślejszego w swym zawodzie do spełnienia, niż krakanie po wiecach za listą sanatorów, których w pierwszym rzędzie należałoby uzdrowić moralnie.

Dalej popisywali się zapatrywaniami skrajnie lewicowemi na wybory trzeźwi i nietrzeźwi „sanatorzy”. Natomiast bardzo

ładnie przemówił p. Karwecki, który stanął w obronie Chadejki i „Dzien. Bydg.”.

Czas i właściciel Domu Polskiego naglił, aby zakończyć wiec i opróżnić salę, co też przewodniczący uczynił, solwując zebranie, jedno z najliczniejszych w ostatnich czasach.

WYRZYSEK.

Zapowiedziany na ostatnią niedzielę wiec przedwyborczy Chrz. Demokracji zgromadził tak wielkie masy wiecowników, że wielka sala p. Kościerskiego wiecowników pomieścić nie mogła. Nawet boczne ubikacje i korytarz były wypełnione słuchaczami.

Wiec zagał członek okręgowy Ch. D. p. Frankowski, powołując za zgodą zebranych na przewodniczącego zasłużonego senjora obywatelstwa miejscowego p. Romińskiego, który na sekretarza powołał p. radcę Wilhelmiego, a na ławników pp. Tomasza Sychalskiego i Józefa Dolę.

Referat zasadniczy wygłosił czołowy kandydat Ch. D. na okręg bydgoski, p. rektor H. Ewald. Referent poruszył wszystkie sprawy, które w najbliższej przyszłości staną się aktualnymi i których rozwiązania domagać się będzie program Ch. D. w ciążach ustawodawczych. Prawdziwą troską nacechowany był temat, omawiający sprawę wychowania młodego pokolenia w duchu katolickim i narodowym, dalej sprawę pałace robotnika polskiego i inteligencji pracującej jak i stanu średniego.

Zebrani wysłuchali referatu w głębokim skupieniu, bo zaiste rzeczowe wywody znanego zresztą na niwie pracy społecznej w szerokich kołach chrześcijańskich robotników działacza, przekonywały nawet bardzo licznie zgromadzonych członków okolicznego N. P. R.

W dyskusji zabrał głos p. St. Sobiecki, który, podkreślając konieczność silnego stanu średniego, nawoływał do zgodnego działania stronnictw narodowych. P. Frankowski omawiał stosunek Ch. D. do innych ugrupowań, podkreślił jednak, że stan średni będzie wiedzą silny, gdy oprze się na dobrze uposażonym robotniku i pracowniku państwowym. Zatem z temi po chrześcijańsku myślącymi masami i ich stronnictwem łączyć się powinien.

Dalej przestrzegał p. Romiński przed tworami nowemi, które w czasie tej kampanji przedwyborczej powstały, a racji bytu nie mają, tylko jedność narodową rozbijają.

MROCGA.

W ub. sobotę ludność Mroczy w pow. wyrzyskim zmanifestowała w sposób jasny i wyraźny swe sympatie dla Chadejki. P. Jeske z Bydgoszczy przedstawił zebrany w liczbie 200 nasze stosunki gospodarcze od powstania Polski aż do dziś oraz program Chadejki. Po tym obszernym referacie nastąpiła dyskusja, w której zabrał głos p. Bogaczyk z NPR. P. B. pytał się mówcy o nazwisko czołowego kandydata Ch. D. w okręgu bydgoskim. Gdy wymieniono nazwisko rektora Ewolda, odezwiała się na sali burza oklasków. Drugi mówca dyskusyjny, p. Skuliński wywołał swem wystąpieniem niesmak i wesołość, tak, że na żądanie publiczności musiał opuścić trybunę. Trzeci mówca dyskusyjny, sędziwy p. Mosiński wyraził w imieniu zebranych zadowolenie z programu Chadejki i prosił o częste urządzenie wieców chadeckich w Mroczy. Oświadczeniu jego wtórowały głosne i liczne brawa zebranych.

Przeciwko „Unji Ziem Zachodnich”.

Protest Pomorskiego Związku Kółek Rolniczych i Związku Osadników Rolnych. — Wotum nieufności dla pp. Donimirskego i Serożyńskiego.

Wobec wystawienia we wszystkich okręgach wyborczych na Pomorzu kandydatury p. Jana Donimirskego, prezesa Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego przez jedno stronnictwo polityczne, broniące interesów wielkiej własności rolnej, a mianowicie przez Chrześcijańskie Stronnictwo Rolników, oraz wystawienia przez to stronnictwo wiceprezesa Serożyńskiego — Zarząd Pomorskiego Związku Osadników Rolnych, Zarząd Wojewódzkiego Związku Kółek Rolniczych na Pomorzu, oraz liczni przedstawiciele Kółek Rolniczych, należących do Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego, zebrani na konferencji, zwołanej przez Sekretariat Związku Osadników stwierdzają:

1. W wystawieniu kandydatury prezesa P. T. R-u p. Jana Donimirskego i wiceprezesa P. T. R-u p. Serożyńskiego na liście obszarnej widzimy nieizbity dowód i wyraźną chęć wyyskonia Kółek Rolniczych na Pomorzu na rzecz stronnictwa obszarnej, z jawną szkodą dla drobnego rolnictwa, zorganizowanego w Kółkach Rolniczych, należących do P. T. R-u.

2. Przez wystawienie swoich kandydatów na liście Stronnictwa Chrześc. Rolników, wchodzącego w skład t. zw. „Katolickiej

Unji Ziem Zachodnich” pp. Donimirskego i Serożyńskiego nadużyli zaufania członków Kółek Rolniczych, należących do Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego, oraz zdradzili interesy drobnej własności rolnej, stanowiącej większość w Kółkach Rolniczych na Pomorzu i sponiewierali godną firmę Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego.

3. Wobec powyższego zebrani przedstawiciele drobnego rolnictwa i osadnictwa na Pomorzu niniejszem zakładają uroczysty protest przeciwko nadużywaniu firmy P. T. R-u na terenie Kółek Rolniczych do walki partyjnej obozu obszarnej, a piętnując to nadużycie władzy i wpływów wyrażamy pp. Donimirskego i Serożyńskiego wotum nieufności.

4. Jednocześnie wzywamy cały ogół członków Kółek Rolniczych na Pomorzu i osadników rolnych, ażeby nie dali się uwieść fałszywej i obłudnej grze pp. Donimirskego i Serożyńskiego, nadużywających Kółek Rolniczych na rzecz polityki obszarnej, lecz zwracamy uwagę na obowiązki głosowania zgodnie z wolą i sumieniem na listy tych stronnictw, których przedstawiciele bronią interesów drobnej własności rolnej.

Kłeska „Unji Ziem Zachodnich” w Kościerzynie.

Jak donosi kościerski „Pomorzanin” (nr 16), przybyli do Kościerzyny w dniu 8 bm. delegaci Unji Z. Z. i w tajemniczy cośkolwiek sposób pragnęli zwołać na godz. 11 przed poł. przedstawiciele Kółek Rolniczych powiatu, zaś po południu przedstawiciele Samodzielnych Rzemieślników, a wieczorem urządzić zebranie polityczne dla wszystkich tujejszych rzemieślników.

Zebranie przedpołudniowe dla delegatów Kółek Rolniczych zakończyło się wielką porażką dla Unji. Ale większą

jeszcze kłeskę poniósł p. Pillar, delegat Unji na wieczornem zebraniu rzemieślników. Wszyscy zebrani (za wyjątkiem dosłownie dwóch osób) wypowiedzieli się przeciwko temu nowotworowi politycznemu. — Kłeska Unji była wielką. Zdaje się, że nigdy więcej jej delegaci do Kościerzyny nie przybędą.

Kościerzyna ma swoje wyrobione zdanie o wielkich ludziach do małych interesów i na plewy, podsypane przez byle kogo, złowić się nie pozwoli.

„Unja Ziem Zachodnich” coraz więcej pustoszeje.

Prezes Tow. Przemysłowego w Rogoźnie, radny tego miasta i członek sejmu obornickiego p. Władysław Kośmicki, wysłał do zarządu Związku Towarzystw Przemysłowych i Rzemieślniczych list, w którym powiada m. in.:

„Wciągnięty w wir, wywołany powstaniem Unji Gospodarczej, stwierdziłem i oświadczam co następuje:

„Utworzono Unję po dokładnem zorientowaniu się, do czego miałem jedną sposobność, uważam za rozbitcie jedności silnie skonsolidowanego stanu średniego, tego narodowego, patriotycznego muru zachodnich rubieży Rzeczypospolitej.

„Dla ambicji jednostek, wystawia się na przetarg rozbitków z Ch. N. i Ch. D.

pod protektoratem Stronnictwa Chrześcijańsko-Rolniczego, co wszystko razem nie reprezentuje żadnej skonsolidowanej siły.

„Za pieniądze chce się formalnie kupować mandaty poselskie... Zapominając o starych hasłach naszego miśszczania, a bez żadnego określonego programu ideowego, chce się łowić nasze ryby w mętnej wodzie...”

„Zrywam wszelkie dotychczasowe stosunki z Unją Gospodarczą i z całą jej robotą bardzo szkodliwą dla stanu średniego.

Władysław Kośmicki,
prezes Towarzystwa Przemysłowców w Rogoźnie.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Kalendarzyk wieców Chrześc. Demokracji w okręgu bydgoskim.

W dniu 18 lutego (sobota) o godzinie 5 wieczorem odbędą się wiece: w Kcyni, Rynarzewie, Łabiszynie i Szubinie.

W dniu 19 lutego (niedziela) odbędzie się wiec w Inowrocławiu o godz. 4 po południu; w tym samym dniu (19 bm.) zaraz po nabożeństwie odbędą się wiece: w Strzelnie, Barcinie i Kruszwicy.

W dniu 26 lutego (niedziela) zaraz po nabożeństwie odbędą się wiece: w Fordonie, Solcu Kujawskim, Wierzchnie, Ostromecku i Ślesinie.

W dniu 3 marca (sobota) odbędzie się wiec w Brzozle i Trzemiętowie o godz. 6 wieczorem.

Zarząd okręgowy Chrześc. Dem.

Zgłaszać obwody polowania!

W myśl nowej ustawy łowieckiej (Dz. U. 110 z 14. XII. 1927 r.) właściciele i dzierżawcy obwodów łowieckich powinni zgłosić obwody w starostwie do końca bieżącego miesiąca.

ŁOCHOWO. Towarzystwo Powstańców i Wojaków w Łochowie urządza w sobotę dnia 18 bm. w sali p. Bettina w Łochowie wielki bal maskowy, na który uprzejmie zaprasza Zarząd.

BIAŁOŚLIWIE. (Kradzież pszczoł z pasieki.) W nocy z poniedziałku na wtorek skradli nieznani złodzieje z ogrodu p. Walerjana Posesta pszczoły. Z powodu wielkiego deszczu wszelki ślad zaginął. Poszkodowany wyznaczył 50 zł. nagrody za wskazanie, wzgl. wykrycie złodziei.

Wiec mniejszości. Dnia 8. bm. odbył się tutaj wiec Niemców, na który przybyli znani przywódcy ruchu niemieckiego pp. Graebe i Pankratz. W przemówieniach swych wskazali wiecownikom rozbiście się narodu polskiego na tak wiele partij i że wobec tego spodziewają się dwóch mandatów.

P. Pankratz zaczął „Dziennik Bydgoski”, który jest mu solą w oku, oraz zlekceważył endecję, która swoją firmę kilkakrotnie zmieniała. W dyskusji nie zabrał nikt głosu. Wiek odbył się spokojnie.

MOGILNO. (Wypadek z pociągu). Dn. 9 bm. o godz. 12.10 na odcinku Inowrocław—Mogilno, na klm. 99.5 wypadł z pociągu 215 uczeń Zygmunta Witkowskiego z Kołodziejewa, powiat bydgoski, który doznał bardzo silnych okaleczeń na głowie. Odstawiono go do szpitala powiatowego w Inowrocławiu. Rany nie są zbyt groźne.

TRZEMESZNO. (Z Tow. Powst. i Woj.) W tych dniach odbyło się walne zebranie tut. Tow. Powst. i Wojaków. Zebranie zajął prezes p. Borkowski, przy dość liczny udział członków. Po odczytaniu sprawozdań poszczególnych członków zarządu, uchwalono walne zebranie na wniosek komisji rewizyjnej absolutorjum ustępującemu zarządowi. Nowy zarząd wybrano przez tajne głosowanie jak następuje: pp. Borkowski Stefan — prezes, Dytkiewicz Ludwik — zast. prezesa, Łuczak Marjan — sekretarz, Grajkowski Alojzy — skarbnik, prof. Czerwiński Józef — komendant, Borowski Adam — zast. kom., prof. Weiss Jan — referent oświatowy.

WIELEŃ. Wobec pogłosek, że Gimnazjum humanistyczne Towarz. Szkół Pracy w Ostrowie pod Wieleńmiem nad Notecią nie uzyskało praw publiczności na rok 1927/28, Zarząd Główny Towarzystwa komunikuje niniejszym, że prawa te przez Ministerstwo W. R. i O. P. są nadane i życie szkolne Zakładu idzie trybem normalnym.

JUTROSIN. pow. Rawicz. Jarmark na konie, bydło i towary kramne odbędzie się w Jutrosinie w czwartek, dnia 23. bm

MORZEWO. (Z Kółka Rolniczego.) Staraniem tut. Kółka Rolniczego odbyło się w ub. sobotę w sali p. Maślankowej z ramienia Wlkp. Zw. Kółek Rolniczych wyświetlanie obrazów filmowych z odpowiednim objaśnieniem z dziedziny rolnictwa. Obrazy i wspomniane ciekawe i pouczające wykłady zainteresowały wszystkich rolników.

POZNAŃ. (Pożyczki na remont domów...) Magistrat m. Poznania przekazał większą kwotę Bankowi m. Poznania na udzielenie pożyczek właścicielom domów na wykonanie remontu budynków. Pożyczki do 5.000 zł. udziela bezpośrednio Bank m. Poznania, pożyczek powyżej 5.000 zł. Komitet Rozbudowy Miast przy magistracie po złożeniu odpowiedniego wniosku.

ZBĄSZYŃ. (Kradzież.) W nocy z dn. 9 na 10 dokonano kradzieży u rozmaitych rzeźników w okolicy dworca i ul. Marszałkowskiej. Złodzieje szukali pieniędzy. Nie obłowili się bo znaleźli tylko monety zdawkowe.

Rozbudowa tut. dworca, rozpocznie się na wiosnę rb. Prace potrwać do 2 lat i zatrudnić się będzie około 600 do 700 osób.

PNIEWY. (Kradzież.) W Rudkach skradziono rolnikowi Zyburze przez włamanie biżuterję złotą i srebrną ogólnej wartości ca 4000 zł. Sprawców dotąd nie ujęto.

WOLSZTYN. (Nieszczęśliwy wypadek.) W Widzeniu Starym uległa służąca posiedziciela p. Dokowicza przy młóceniu złamania ręki i nogi, pochwycona bowiem została przez pas transmisyjny.

NOWY TOMYŚL. (Napad bandycki.) Na drodze Bolewice—Skorzyce napadło 4 zamaskowanych bandytów na handlarza Telkera z Kąkolna, którego obezwładniono i zabrano mu całą gotówkę, którą miał przy sobie — 600 zł. — Rabusie znikli w pobliskim lesie.

KĄKOLEWO, pow. Nowy Tomyśl. (Kradzież.) W nocy z 3 na 4 bm. dokonano w Kąkolewie u kilku posiedzicieli kradzieży z włamaniem. Skradziono darte pierze, mięsivo, i t. d. Policja jest na tropie szajki złodziejskiej

LEWICZYNEK, pow. Nowy Tomyśl. (Pożar.) W nocy z dnia 8 na 9 bm. spaliła się stodoła majątności Lewice, napełniona żniwem tegorocznym. Przyczyny pożaru dotychczas nie stwierdzono. Przy tej sposobności złodzieje okradli pewnego handlarza, zamieszkałego w bliskości miejsca pożaru. Skradziono mu garderobę i inne przedmioty wartościowe, oraz dość pokaźną kwotę pieniędzy.

OSIECZNO, pow. Leszno. (400-letni jubileusz m. Osieczna.) Miasto nasze obchodzić będzie w roku 1930 swoje 400-lecie istnienia. W roku 1530 podniósł Osieczno do rzędu miast król Zygmunta, nadając mu prawa magdeburskie. Osieczno jest małą miasteczkiem, liczącą 1500 mieszkańców.

Nakło.

Wybił okno wystawowe. W ub. piątek prowadził konia do kowala uczeń rzeźnicki N. Przy wsiadaniu koń wyrwał się mu i wleciał na chodnik i tylnymi kopytami wybił okno wystawowe w składzie drogerijnym A. Stentzla, ul. Hallera.

Bal Królewski. Królowie Bractwa Strzeleckiego, miejscowy i żniwny, urządzają dla bractwa, jakoteż i zaproszonych gości bal królewski w dniu 15 bm. w salach strzelnicy. Niespodzianek będzie niezliczona ilość. Wstęp bezpłatny za zaproszeniami.

Variete-kabaret. Począwszy od 14 bm. występować będą w sali hotelu Aleksiewicza pierwszorzędni artyści kabaretowi. Dzisiaj Kotowski, humorysta-satyryk, Ada „Ololy”, tancerka solowa, Alice-Horry, duet taneczny, Aga eksperymenty magiczne oraz niezrównany Frikus.

Z targu. Na piątkowym targu płacono za masło funt 2,20—2,50 zł, jaja mendel 3—3,20 zł, ser biały 50 gr. za funt, marchew 10 gr., cebula 25 gr., jabłka 15—20 gr. kartofle 4,50 zł, za cent. Nabała było dosyć, drobiu bardzo mało.

Nowy architekt-budowniczy osiedlił się w naszym mieście a mianowicie p. Czesław Cwikła, który ukończył państwową Szkołę Budownictwa w Poznaniu.

Posiedzenie rady miejskiej odbędzie się we wtorek, dnia 14 bm. o godz. 7,30 wiecz.

Poznań otrzymał pół miliona funtów szterlingów pożyczki.

I to bez gwarancji rządowej.

Polska Agencja Telegraficzna donosi:

Po kilkutygodniowych rokowaniach miasto Poznań zawarło umowę z Brytyjskim Bankiem zamorskim w Londynie w sprawie pożyczki inwestycyjnej w kwocie 500.000 funtów szterlingów po kursie 82 na lat 30 i na 7 proc.

Umowa została już zatwierdzona przez magistrat i Radę miejską. Sprawa podlega jeszcze jedynie zatwierdzeniu przez rząd.

Jest to pierwsza pożyczka municypalna, jaką uzyskało od kapitału zagranicznego miasto polskie bez gwarancji rządowej.

Znów dwa napady bandyckie.

W Wielichowie (pow. śmigieński) dwóch nieznanych drabów napadło na przejeżdżającego rowerem szosą z Grodziska do Wielichowa murarza Jana Dolata, lat 40.

Napastnicy domagali się od napadniętego wydania pieniędzy, grożąc mu śmiercią.

Steroryzowany murarz oddał rabusiom zegarek nikielowy, wartości 35 zł. i całą posiadaną gotówkę w kwocie 50

złotych. Pochwyciwszy swą zdobycz napastnicy zbiegli w ciemnościach bezkarnie.

Niewykryci dotąd sprawcy późnym wieczorem dokonali również w Wąsowie (w pow. nowotomyskim) napadu na zagrodę gospodarza Pawła Kroka, żądając od niego wysokiego okupu. Zabrawszy, co się dało z nieruchomości gospodarza, w tem pewną ilość mięsa i słoniny czterech bandyci zbiegli w nie wiadomym kierunku.

Prosimy pamiętać

o dość wczesnem odnowieniu przedpłaty za „DZIENNIK BYDGOSKI” w czasie od 15-go do 25-go lutego br.

na mies. marzec.

Inowrocław.

50-letni jubileusz pracy zawodowej obchodził znany obywatel m. Inowrocławia p. Andrzej Motyliński, mistrz budowlany. Z tej okazji cech budowniczych w Inowrocławiu wręczył mu dyplom mistrza honorowego. Aktu wręczenia dokonał p. prezydent miasta dr. Krzymiński. W imieniu inspekcji budowlanej składał życzenia p. architekt budowlany p. Dominik Wróblewski.

Walne zebranie Tow. Popierania Jedwabnictwa odbędzie się dnia 18 bm., o godz. 5 popoł. w szkole Staszycza.

Zmarła nagle na tut. dworcu kolejowym handlarz nabała Ciesielska z Inowrocławia. Zwłoki odstawiono do kostnicy miejskiej.

Zaginęła Klementyna Faldeżanka. P. Kłossowski Feliks z Inowrocławia, ulica Cmentarna nr. 15 zgłosił policji zaginięcie wychowanki Klementyny Faldeżanki, urodzonej 15. 5. 1915 r. w Rycicach, pow. puławski, województwo lubelskie. Rodzice zaginionej Anna i Piotr już nie żyją. Faldeżanka była ubrana w płaszcz granatowy, z siwym barankiem, suknie amarantową, czapkę gimnazjalną, pończochy czarne, buciki z cholewkami koloru czarnego, wzrost średni, szatylna, oczy czarne. O miejscu pobytu należy donieść tut. policji.

Kradzież papierosów. Woźnica Wiśniewski, zamieszkały w Toruniu zgłosił policji kradzież 39 tysięcy papierosów płaskich z woza, którym jechał drogą między Szadłowicami a Inowrocławiem. Wartość skradzionych papierosów wynosi około 1.350 zł.

Wągrówiec.

Z zebrania Zw. Podoficerów Rezerwy. W ub. niedzielę, odbyło się nadzwyczajne walne zebranie Podoficerów Rezerwy w lokalu p. Gramsego, które zajął prezes p. Polcyn. W kursie przeciwgazowym biorą udział pp. Urbanik i Stoiński. Na dowódców plutonów do ćwiczeń P. W. obrano pp. Szelegowskiego, Springera, Stoińskiego, Ledę i Wituckiego. Na miejsce ustępującego prezesa p. Polcyna wybrano p. Wituckiego, do komisji rewizyjnej Dude.

(Z zebrania Zjedn. Tow. Przemysłowych). W ub. poniedziałek, dn. 6 bm. odbyło się zebranie Zjednoczonych Tow. Przemysłowych, które zajął prezes p. Zlotowicz. Po odczytaniu porządku obrad wybrano na chorążych pp.: Maciołka i Iwanowskiego, na marszałków pp. Zbierskiego, Paulusa, Bejmę i Zawola. Do sądu honorowego powołano pp. Wiśniewskiego i Koźnickiego. Uchwalono urządzić zabawę w zamkniętym kółku dn. 18 bm.

Na wniosek p. Biedrzyńskiego uchwalono zamiast wysyłania składek pewną kwotę na grobowiec dla poległych powstańców, na cmentarzu farnym. W wolnych głosach zabrał głos p. Cyłak w sprawie zużycia funduszu z wystawy rolniczo-przemysłowej i w sprawie podatku drogowego.

Zbąszyń.

Złote gody. Drogomistrz p. Wincenty Szkalcki z żoną obchodzili dnia 5 bm. swe złote gody. Uroczystość kościelna odbyła się w niedzielę z udziałem Towarzystwa Robotników, którego jest członkiem jubilat od długich lat. Po Mszy św. i błogosławieństwie przemówił w serdecznych słowach od ołtarza ks. proboszcz Płotka, wręczając jubilatowi krzyż, jako symbol podopieczności.

Wymarcie ryb. W dołach granicznych a zwłaszcza w jeziorze kopanickim, grójeckim, nowotomyskim i po części w rzece Obrze zauważono od pewnego czasu wymarcie ryb na większą skalę. Dzierżawcy jezior donieśli o tem inspektorowi rybołówstwa w Bydgoszczy, który po bliższym zbadaniu stanu rzeczy na miejscu, zarządził odpowiednie środki, aby wymarcie ryb zapobiedz. Przypuszczalnie jakaś zatruta woda z Niemiec jest powodem tego zjawiska.

MIEDZYCHÓD. (Rezygnacja burmistrza.) Pan wojewoda przyjął rezygnację burmistrza miasta Międzychoda p. Kazimierza Tomaszewskiego. Pan Tomaszewski urzędował od 15 stycznia 1921 roku i był pierwszym, polskim burmistrzem z wyboru.

Napad. W tych dniach napadło nocą dwóch bandytów p. Gintera, właściciela drogerji, który powracał z odwiedzin. W chwili, gdy chciał napastnik zadać swej ofierze cios jakimś tępym narzędziem, odebrał od napadniętego mocne pchnięcie w brzuch, co go skłoniło do ucieczki.

Z POMORZA.

JANIA GÓRA, pow. świecki. (Wieczornica wojacka.) Tow. Powst. i Woj. urządziło w sali p. Knutha wieczornicę, połączoną z przedstawieniem amatorskim. Odegrano z powodzeniem sztuczki „Makolągwa na urlopie” i „Janek doktorem”. Muzyczną część wieczoru wypełniła orkiestra p. Szwedowskiego.

IWIEC, pow. Tuchola. Nowy zarząd Tow. Powst. i Woj. Na dorocznym walnym zebraniu Tow. Powstańców i Wojaków, wybrany został nowy zarząd, którego skład jest następujący: prezes p. B Lewiński, kier. szkoły; wiceprezes p. Sinnicki, sekretarz p. Józef Kantak I., zastępca p. Cenker, skarbnik p. Józef Kontny, komendant p. S. Pawłow, zast. kmdta p. leśniczy Wolas, referent p. nauczyciel Nowak.

SUCHA, pow. świecki. Na walnym zebraniu miejscowego Kółka Rolniczego wybrano nowy zarząd. Na prezesa powołano właściciela młyna p. Wojciecha Wiesego, sekretarzem został kier. szkoły p. Kopka, skarbnikiem zaś p. Grabowicz.

Kradzież zboża. Do stodoły rolnika p. Rulewskiego na wybudowaniu włamali się niewydledzeni sprawcy i skradli 3 ctr. żyta, znajdującego się w workach na klepisku. Sprawców najprawdopodobniej było kilku; ślady ich prowadziły w kierunku pobliskiego lasu.

Z Torunia.

LUBIEWO, pow. świecki. (Nieszczęśliwy wypadek). Gospodarz Karol Kufel przy młóceniu zboża doznał silnych obrażeń ręki, tak, że musiano mu ją amputować aż do łokcia. Podobny wypadek zdarzył się u gospodarza Ciepłucha. Syn jego Leon, zajęty przy czyszczeniu młóckarni parowej tak nieostrożnie manipulował, że doznał obrażenia ręki.

Wśród Wojaków. Na rocznym walnym zebraniu wybrano nast. zarząd: na prezesa ponownie p. Klemensa Andrzejewskiego, kupca miejscowego; na zastępcę — p. Kazimierza Jakubowskiego, sekretarzem p. Bronisława Iwickiego, zastępcą p. Jana Iwickiego, skarbnikiem p. Franciszka Nitkę, komendantem p. Andrzeja Oparka, zastępcą p. Leona Ciepłucha, referentem ośw. p. Napionka — organistę, rewizorami kasy są pp. Bolesław Liebrecht, Jan Kątny i Antoni Rompański. Sąd wojski tworzą pp. Makowiecki, Fr. Klóska i Euzebjusz Koniarska. Poczet sztandarowy tworzą pp.: Maks Dymarkowski, Apolinary Rompański i Roman Urban.

GOWIDLINO, pow. kartuski. (Aeroplan niemiecki). Na pola Gowidlina spadł aeroplan niemiecki, zdążający z Prus Wschodnich do Niemiec. Z powodu zepsucia się steru u aeroplanu, musiał on wylądować w Gowidlinie. Straż celna umieściła maszynę w zajeździe u restauratora p. Maszkiego w Gowidlinie. Ponieważ lotnicy (właściciele ziemscy z Prus Wsch.) nie mieli przy sobie żadnych dowodów osobistych, zatrzymano ich 3 dni w Gowidlinie. Po dokonaniu formalności, odwieziono rozebrany aeroplan i pasażerów do Niemiec.

BOREK, pow. kartuski. (Pogoda). Już trzeci dzień padają u nas deszcze. Śnieg taje i tworzy kałuże na drogach i podwórzach. W ten sposób wzdostała się nocą z 8 na 9 bm. woda na podwórze i do szopy i chlewa p. Zielenki w Borku. Zaczęto wylewać wodę kubiami.

KŁONOWO, pow. tucholski. (Z Kółka Rolniczego). Odbyło się tu roczne walne zebranie Kółka Rolniczego, na którym wybrano nast. zarząd: p. W. Kufel — prezes, Jan Kątny — wiceprezes, Euzebjusz Komarski — sekretarz, A. Tomaszewski — skarbnik.

Wiece Ch. D. i Piasta w powiecie świeckim.

W TOPOLNIE we wtorek, 14 bm., o godz. 2 po poł. u p. Piotrowskiego.

W NIEWIĘSCINIE we wtorek, 14 bm., o godz. 6 po poł. w lokalu p. Zawady.

W PRZYSIERSKU w środę, 15 bm., o godz. 2 po poł. w lokalu p. Łojdy.

W POLSKICH ŁAKACH w środę, 15 bm., 5 po poł. w lokalu p. Deka.

W SEROCKU w dniu 16 bm. o godz. 2-ej po poł. u p. Domańskiego.

ŚWIEKATOWO. Dnia 16 bm. o godz. 5 po poł. w lokalu p. Gołębińskiego.

SUCHA, w dniu 17 bm. o godz. 2 po poł. w lokalu p. Heyne.

LUBIEWO, w dniu 17 bm. o godz. 5 po poł. w lokalu p. Kluski.

ŁĄZEK, w dniu 18 bm. o godz. 5 po poł. w lokalu p. Milewskiego.

NOWE, w dniu 21 bm. o godz. 5 po poł. (lokal podaje się w plakatach).

W pow. tucholskim.

ŚLIWICE, pow. Tuchola w środę, dnia 15 bm., o godz. 3-iej.

TUCHOLA w środę dnia 15 bm. o godz. 7,30 wieczorem.

Na zebrania te przybędzie z referatem kandydat nasz p. radca Baranowski. Szan. członków i sympatyków uprasza się o jak najliczniejszy udział. Lokal podają plakaty.

Nocny dyżur ma do dnia 17 bm. włącznie apteka „Radziecka”, ul. Szeroka.

Wykłady o hodowli drobiu. Pomorska Izba Rolnicza w Toruniu urządza w dniach 28 i 29 bm. dwa wykłady popularne z dziedziny hodowli drobiu, przy czym wyświetlany zostanie film naukowy przedstawiający całokształt hodowli drobiu.

Z walnego zebrania Związku Inwalidów Wojennych Dnia 9 bm. w sali parku „Wiktorji” w Toruniu odbyło się roczne walne zebranie Związku Inwalidów wojennych, wdów i sierot po poległych.

Obradom przewodniczył p. Jarzembowski. Po odczytaniu protokołu z ostatniego zebrania, zarząd zdawał sprawozdanie z dotychczasowej działalności, z którego wynikało, że zarząd w ciągu roku nie próżnował. Dowodem tego liczba załatwionych spraw najrozmaitszych i to: 114 podatkowych, 183 rentowych, 149 pożyczkowych i zapomogowych, 36 pośrednictwa pracy i innych, razem 1055 spraw; dalej wypłacono 78 członkom 1872 zł zapomogi bezzwrotnej, pożyczek udzielono około 115 członkom, pozatem zarząd starał się o zapomogi dla członków z urzędu opieki społecznej.

Związek Inwalidów posiada jeszcze dzierżawę słupów reklamowych, która przynosi im pokasne dochody. Wspomnieć należy jeszcze, że Związek Inwalidów urządził również przy pomocy społeczeństwa dla swych członków gwiazdkę, podczas której obdarzono około 292 członków i 400 dzieci.

Do zarządu na rok następny wybrano pp.: Dąbrowski — prezes, Maciejewski — zast. prezesa, Szmak Art. — skarbnik, B. Bałewski — zastępcą, Lzydor Roman — sekretarz, M. Marulewska — zast. sekr.

Z Grudziądza.

Zarząd Tow. Powst. i Wojaków w Grudziądzu przypomina o 18 lutym br., w którym to dniu w sali Domu Towarzystw przy ul. Moniuszki odbędzie się zapowiadzana zabawa karnawałowa. Zwracamy się do członków Tow. z prośbą, aby na ten wieczór nie zobowiązali się gdzieindziej, tylko wszyscy przybyli do Domu Towarzystw. Na zabawę zaproszono najwybitniejszych przedstawicieli miejsc. społeczeństwa oraz czołowych reprezentantów władz wojewódzkich i miejskich, którzy przyrzekli swe przybycie. Nie ulega więc wątpliwości, że zabawa ta będzie należała do najświetniejszych, na jaką się w tym karnawale Grudziądz zdobył. Spodziewamy się również, że wszyscy przyjaciele i sympatycy Towarzystwa i tym razem nie zawiodą nas, dokumentując swoją obecnością na zabawie uznanej dla pracy Towarzystwa. Wstęp tylko za zaproszeniami. O ile kogo ewentualnie pominięto, uprasza się o zgłoszenie w sekretarjacie, ul. Sienkiewicza 9, tel. 640.

Baczność, Powstańcy i Wojacy! Miesięczne zebranie członków odbędzie się w środę, dnia 15 bm., o godz. 7,30 wiecz. w sali hotelu Kellarsa przy ul. Wybickiego. Na porządku dziennym m. in. wykład p. prof. Bałachowskiego o temat: „Sposób wybierania do ciał ustawodawczych w Polsce i w innych państwach”. Przybycie wszystkich członków konieczne. Wolność! Zarząd.

Sprostowanie. W artykule p. t.: „Nowy zarząd okręgowy Ch. D. w Grudziądzu” zaszedł błąd drukarski; wybrano bowiem do zarządu nie „ks.” Zielińskiego tylko dr. Zielińskiego. W trzecim ustępie, który rozpoczyna się: „Na wniosek p. dyr. Wł. Samolińskiego, uchwalono nie rezolucję poprzednich uchwał a reasumcję t. j. zniesienie tych uchwał, które powzięła rada okręgowa będąc błędnie poinformowana przez b. posta Nowickiego i b. prezesa okręgu p. Wodwuda.

O przedłużeniu terminu zeznań do podatku dochodowego Jak się dowiadujemy Zw. Tow. Kupieckich na Pomorzu w wykonaniu uchwały zebrania miesięcznego Tow. Kupców Samodzielnych w Grudziądzu z dnia 8 bm. odniósł się za pośrednictwem Pomorskiej Izby Skarbowej do Ministerstwa Skarbu o przedłużeniu terminu zeznań do podatku dochodowego na rok podatkowy 1928 dla osób fizycznych i spadków wakuja-

Nabożeństwo za pomyślność wyborów. Staraniem Bractwa Matek Chrześcijańskich odprawiona została dnia 9 bm. Msza św. w kaplicy na Mokrem na intencję pomyślnego wyniku wyborów do sejmku.

Kradzież przyborów fryzjerskich. W nocy z dnia 9 na 10 bm. włamano się do zakładu fryzjerskiego przy ul. Mickiewicza 29 (własność p. Barczyńskiego Juljana) i skradziono rozmaite przybory fryzjerskie, wartości 500 zł. Sprawcy nieznani.

Wykrycie sprawców kradzieży w elektrowni miejskiej. Od dłuższego czasu zauważono w elektrowni miejskiej kradzieże najrozmaitszych przyborów elektrotechnicznych, które dokonywała jakaś tajemnicza ręka. Po usilnych staraniach policji udało się wykryć sprawcę i udowodnić mu kradzież, jakoteż i sprzedaż przyrządów elektro-technicznych w różnych składach. Sprawcą kradzieży jest niejaki Sz., którego policja aresztowała. Wartość skradzionych przedmiotów elektrownia oblicza na 5.400 zł.

Kradzieże zgłosił: Firma M. S. Leiser w Toruniu zgłosiła kradzież 12 mtr. crepe de chin, wartości 432 zł. Kąkolewska Marja, zam. w Toruniu przy ul. Żeglarskiej 12, zgłosiła kradzież z włamaniem garderoby, wart.

dzień pierzyn, wart. 200 zł. Goralski Franciszek, zam. przy ul. Kochanowskiego 1, zgłosił kradzież z włamaniem garderoby, wart. 580 zł. W powyższych wypadkach dochodzenia w toku.

Jeszcze jeden skład konfekcji męskiej. Przy ul. Pocztowej 2, gdzie mieścił się dawniej skład farb, tapet i obrazów p. Wyszyńskiego, majstra malarskiego z Tczewa otworzono wielki skład konfekcji męskiej, właścicielami którego są pp. Szyralewski i Krupski. Skład farb zlikwidowano.

cych z dnia 1 marca na dzień 1 maja 1928 r. Cały szereg bowiem przedsiębiorstw nie ukończył zestawienia bilansu za rok 1927.

Tradycyjny bal chóru „Echo”. Już dziś możemy uspokoić tych wielu naszych sympatyków, którzy radzą nam, jednocześnie ubolewali, że dotychczas nie mogą mieć możności zaznaczenia swej niekłamanej sympatii, jaką żywią dla zasłużonego chóru „Echo” w Grudziądzu, przez gremjalne wzięcie udziału w dorocznym balu tegoż. A więc komunikujemy Wam drodzy nasi sympatycy, że bal nasz odbędzie się 19 bm. w salach hotelu pod „Złotym Lwem”. Tak w tym roku jak i w poprzednich, organizacja powzięła sobie za punkt honoru, aby bal ten naprawdę stał się miłą, beztrudną chwilą rozrywki i koniecznej i wielu, wielu innych jeszcze przyjemnych rozrywek, o których na razie sz...

Bal ten ma być jak już zaznaczono poprzednio, balem tradycyjnym i w tym celu komitet postanowił przestrzegać dobor gości. Jednak wśród tych wielu setek sympatyków naszych może nastąpić pewne przeoczenie co do adresów. Otóż wyjaśniamy, że czując się nimi, raczą łaskawie zwrócić się (w razie przeoczenia) po zaproszenie do p. Maciejewskiego — skład cygar, ul. Wybickiego. Na razie tyle, przy następnej sposobności odsłonimy dalszy rąbek tajemnicy. Pamiętajcie tylko o 19 lutym i Złotym Lwie.

Radzyn.

Ważne obrady. Odbyło się tu zebranie Towarzystwa Obywateli na Radzyn i okolicę, w sali p. Niedzielskiego. Omawiano ważne sprawy, jak: podniesienie i rozkrzewienie ruchu handlowego przez ruch jarmarczny, potrzebę dogodniejszej komunikacji itp. Po wyczerpaniu porządku dziennego, który był dość obszerny, przewodniczący p. Władysław Gawrzyński zakończył posiedzenie, nawołując wszystkich obecnych do wspólnej i zgodnej pracy.

Kółko Rolnicze na Radzyn i okolice urządziło w dniu 7 lutego br. po południu, t. zw. kulię saniowy z orkiestrą dętą na przedzie do Wąbrzeźna.

Dom przy ul. Dąbrowskich 29, własność p. Bernarda Gerkego, kupił p. Stanisław Szymański, inwalida wojenny z Radzyna.

Baczność, członkowie i zwolennicy Ch. D. na Pomorzu!

Sekretariat Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji w Grudziądzu został z dniem 10 bm. przeniesiony na ul. 23 Stycznia nr. 11, parter na prawo. Telefon pozostaje ten sam.

Wszelkie pisma i zapytania kierować należy odtąd pod wskazany nowy adres.

Zaznaczyć wypada, że obecnie komisarycznym prezesem wojew. Ch. D. jest p. Rogalla w Toruniu ul. Łazienna.

P. A. Nowicki nie jest więcej prezesem woj. Ch. D. a więc nie reprezentuje Ch. Dem. na Pomorzu, a p. Nowak nie jest już więcej sekretarzem woj. Ch. D.

Okręg grudziądzki Ch. D. reprezentuje Zarząd nowo wybrany z prezesem p. Kwaśniewskim na czele

Chojnice.

Piszą nam z powiatu chojnickiego co następuje:

Doszło do naszej wiadomości, że niestety znaleźli się poważni obywatele, Polacy, którzy interwenjowali w Warszawie na korzyść Niemca p. Szyszke z Chojnic, który nabył na własność drugi majątek i to Nową Cerkiew, względem którego to majątku Urząd Ziemiński zastosował prawo pierwokupu.

Apelujemy do Min. Ref. Rolnych, ażeby pod żadnym względem nie dało posłuchu tym podzeptom, lecz konsekwentnie stało na stanowisku służnej obrony naszych Kresów Zachodnich i ani pędzi ziemi nie wydało w obce ręce.

Tem bardziej, że Niemcy w okręgu grudziądzkim mają ogromną przewagę a majątek Nowa Cerkiew leży na granicy niemieckiej.

„Orleń”. Dnia 19 bm. (w niedzielę) urządzają opiekunowie VI drużyny harcerskiej imienia „Małoletnich Obrońców Lwowa” przedstawienie sztuki 3-aktowej Felicji Zurowskiej „Orleń”, osnutej na tle obrony Lwowa.

Pod koniec nastąpią popisy chóru seminarijnego pod znakomitą dyrygenturą p. prof. Dawidowicza — również gry towarzyskie i rozmaite niespodzianki.

Celem powyższej imprezy jest zdobycie funduszu na obóz letni dla harcerzy — a znana z ofiarności publiczność Grudziądza nie zawiedzie zapewne i wypelni po brzegi „Salę Towarzystw” przy ulicy Moniuszki.

Początek o godzinie 17 (5 popoł.). Kasa biuletowa otwarta o godzinie 16-iej (4-iej po poł.).

Puck.

Topielec. Dnia 8 bm. zauważył rybak Paweł Barlasz z Boru w zatoce puckiej pod Helem zwłoki topielca. Po zawiadomieniu o tem policji w Helu, zwłoki wydobyto. Identyczności topielca nie stwierdzono, gdyż nie znaleziono przy nim żadnych dowodów osobistych.

Nieszczęśliwy wypadek na stacji w Kuźnicy. W dniu 10 bm. zdarzył się na stacji kolejowej w Kuźnicy tragiczny wypadek. Zwrotniczy tejże stacji p. Augustyn Uhlenberg, podczas przetaczania wagonów dostał się pod koła pociągu, które obciły mu obie nogi poniżej kolan. W stanie beznadziejnym przewieziono nieszczęśliwego pierwszym pociągiem do Pucka.

Rocznica wkroczenia wojsk polskich na wybrzeże. W dniu 10 bm. obchodziło miasto nasze uroczyste 8-mą rocznicę wkroczenia wojsk polskich na wybrzeże polskie. O godz. 9,30 odprawił ks. prob. Fittkau uroczyste nabożeństwo przy udziale korporacji miejskiej, powiatu, wojska tut. garnizonu i miejsc. społeczeństwa. Wieczorem odbyła się w sali p. Zintza akademja, którą rozpoczęto odśpiewaniem przez Tow. śpiewu „Moniuszko” pieśni „Nasz Bałtyk”. Burmistrz Kamski wygłosił następnie okolicznościowe przemówienie. Na zakończenie odśpiewano wspólnie „Rotę”.

Bal maskowy Tow. Wojaków. W dniu 19 bm. urządza tuł. towarzystwo wojaków wielki bal maskowy z nagrodami dla masek, w sali p. Pawła Zintza w Pucku. Były prezes Tow. Wojaków p. Lucjan Mroczkowski, mianowany został członkiem honorowym Towarzystwa.

Ch. D. w okręgu bydgoskim ma nr. 43

Wskutek nieprzestrzegania przepisanych formalności przy składaniu list przez pełnomocników „Piasta” i Ch. D. w okręgu bydgoskim listy obu stronnictw blokowych nie mogły być złączone pod numerem 25 i otrzymały osobne numery.

Ch. D. w okręgu bydgoskim ma numer **43** i na ten numer zwolennicy i sympatycy nasi powinni głosować.

Ile jest uprawnionych wyborców do głosowania w okręgu bydgoskim?

Niemcy liczą na to, że przeprowadzą 2 posłów!

Przy nadchodzących wyborach do sejmu mamy uprawnionych do głosowania 233,343 w okręgu bydgoskim tj. o 43,484 osób więcej, aniżeli w wyborach, które się odbyły w 1922 roku.

Podział ogólnej liczby wyborców przedstawiał się w 1922 roku jak następuje:

Bydgoszcz miasto	44 584
Bydgoszcz powiat	24 051
Inowrocław miasto i powiat	36 283
Powiat żniński	18 167
Powiat szubiński	20 446
Powiat strzeliński	18 135
Powiat wyrzyski	28 853

Razem: 190 519

Obecny podział uprawnionych do głosowania jest taki:

Bydgoszcz miasto	58 488
Bydgoszcz wieś	29 985
Inowrocław miasto	15 712
Inowrocław wieś	25 729
Powiat żniński	21 812
Powiat szubiński	23 629
Powiat strzeliński	23 260
Powiat wyrzyski	34 928

Razem: 233 343

Statystyka przedwyborcza okręgu bydgoskiego wykazuje w stosunku do poprzednich wyborów znaczny wzrost liczby uprawnionych do głosowania, która podniosła się ze 190.000 w roku 1922 do 233.000 przy obecnych wyborach, w czym około 34.000 Niemców. Przekonanie, jakoby ilość Niemców w okręgu bydgoskim zmalała, nie jest równoznaczne ze zmniejszeniem się liczby wyborców niemieckich, albowiem prawie wszyscy Niemcy, którzy w ciągu lat ostatnich opuścili granicę Polski, byli optantami, i jako tacy nie mieli prawa głosu. Wypowiedziane przez superintendenta Assmana na wiecu niemieckim w Koronowie przypuszczenie, iż Niemcy mają jeden mandat pewny a drugi prawdopodobny, nie jest pozbawione podstaw, wobec rozbitcia głosów polskich na kilka list, z których kilka zgóry należy uważać za przepadłe, jak n. p. listę zasiedziały ludności okręgu bydgoskiego, związku lokatorów, „Unji Ziemi Zachodnich”, Wyzwolenia i t. p.

Głosujcie wobec tego na numer 43.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 14 lutego 1928 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Walentego kapł. m., Agatona pap.
Jutro: Faustyna m., Jowity m.
Wschód słońca: godz. 7.25.
Zachód słońca: godz. 17.5.

DIŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od 13 lutego 1928 do 20 lutego 1928 dyżurują następujące apteki:

- 1) Apteka Centralna, ul. Gdańska 19,
- 2) Apteka pod Lwem, na Okołu.

Wypożyczalnia książek „Lektora”, ulica Gdańska 141, otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

TEATR MIEJSKI.

Dziś arcyzabawny „Samolot S. P. 13” w doskonałej inkarnacji naszego zespołu. Dość przeczynny na cele humanitarne Z. A. S. P.

Jutro premiera oddawna z niecierpliwością oczekiwaną tragedji Fr. Schillera „Marja Stuart” w niezmiernie bogatej zgodnej z epoką oprawie dekoracyjnej i kostiumowej, i oryginalnej koncepcji reżyserskiej K. Koreckiego. Udział biorą najlepsze siły zespołu dramatycznego. Premiera należeć będzie do niezapomnianych wydarzeń artystycznych w naszym mieście.

W piątek operetka Stoltza „Za dawnych dobrych czasów”.

— Nowa kurtyna w Teatrze Miejskim. Z inicjatywy Magistratu i dzięki pomocy czynników miarodajnych, Teatr Miejski otrzyma nową, niezmiernie efektowną kurtynę pluszową koloru ciemno-popielatego. Nową zastaną wykonała firma Jende pod kierunkiem p. Gołębiowskiego. Ornament u dołu według wzoru artysty-malarza St. Węgrzyna. Kurtyna ukaże się na premierze „Marji Stuart”. Widzowie będą zatem mieli sposobność ocenić o ile estetyczny wygląd wnętrza przybytku sztuki zyskał przez wprowadzenie tej nowej zastony.

— Szczegółowe sprawozdanie o uroczystościach w Wielichowie podamy w przyszłym numerze.

— Wieczorek muzyczny-wokalny. Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie Koła T. N. S. W. w Bydgoszczy urządza w środę dnia 15 lutego br. w sali Resursy Kupieckiej wieczorek muzyczny-wokalny, połączony z przedstawieniem akwareli scenicznej Gabrieli Zapolskiej p. t. „Dziewiczy wieczór”. Program nader urozmaicony będzie wykonany siłami uczennic zakładu i dzieci ze szkoły ćwiczeń staraniem Kółka literackiego. — Początek o godz. 6-tej wieczorem. Na wieczorek zaprasza Dyrekcja rodziców uczennic i przyjaciół szkół.

Katastrofa samochodowa na szosie Bydgoszcz-Inowrocław.

Na szosie Bydgoszcz - Inowrocław wydarzyła się katastrofa samochodowa, skutkiem której silnie poranione zostały trzy osoby. Nazwisk osób poranionych, jak również nazwiska właściciela samochodu nie zdołaliśmy dotychczas stwierdzić.

Katastrofa zdarzyła się skutkiem zderzenia samochodu z furmanką i w wyniku tego zderzenia samochód wpadł na drzewo, a następnie do rowu. Przejeżdżający w tym czasie dyr. Czarliński z Inowrocławia, przewiózł jedną osobę raną do szpitala i wysłał lekarza na miejsce tragicznego wypadku.

Zeznania o obrocie.

Sekretariat Związku Towarzystw Kupieckich w Bydgoszczy przypomina złożenie rocznego zeznania o osiągniętym obrocie w roku 1927 do dnia 15 lutego bieżącego roku.

Do złożenia zeznania zobowiązane są przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii, przedsiębiorstwa handlowe III i IV mają uprawnienie złożenia zeznania.

— Jeszcze nie przebrzmiały echa wielkiego balu maskowego „Gryfu”, gdy przed kilku dniami rozeszła się po mieście radośna nowina, że na zakończenie karnawału aranżują Gryfici wspaniałą wieczorek taneczny, który odbędzie się w przyszłą niedzielę w salach Kasyna Cywilnego. Kto z miłośników gryfickich zabaw nie otrzymał jeszcze zaproszenia, może się w nie zaopatrzyć w firmie Matuszakowa (ul. Gdańska 20) i Kl. Stark (ul. Mostowa 11). Ceny wstępu bardzo niskie.

— Zaginiony. Dnia 18 grudnia ub. r. wyjechał z Poznania do Bydgoszczy, celem poszukania sobie pracy niej. Kazimierz Chyta, zamieszkały w Poznaniu przy ul. Świerczewskiej 18 i od tej chwili wszelki śluch o nim zaginął. Zrozpaczona żona zwróciła się do władz policyjnych, celem odzyskania męża.

— Woźniców, rozwożących mleko, ostrzegają, by konwie od mleka nie pozostawiali rano przed domami, gdyż zachodzą wypadki kradzieży tychże.

— Falszywy dyrektor teatru. Niejakis p. Michał Kordana z Bydgoszczy, który pracował jakiś czas jako statysta w Objazdowym Teatrze Pomorskim, pod kierownictwem St. Gołębiowskiego, przywłaszczył sobie dokumenty, względnie blankiety teatru z podpisami kier. Gołębiowskiego, rozpoczął pracę na podstawie tychże dokumentów na własną rękę, występując w różnych miastach Polski. Podaje się do wiadomości władz kompetentnych, by Michałowi Kordana nie wydawano zezwoleń na przedstawienia na podstawie dokumentów p. Gołębiowskiego.

Akademja ku czci Ojca św. Piusa XI.

W niedzielę odbyła się w Domu Katolickim uroczysta akademja, poświęcona uczczeniu 6-letniej rocznicy wstąpienia na stolicę Apostolską Jego Świątobliwości miłościwie nam panującego Papieża, Piusa XI.

W przepelnionej po brzegi publicznością katolicką sali, rozpoczęto akademję odśpiewaniem pieśni „My chcemy Boga”, poczem ks. proboszcz Skonieczny z estrady, przystrojonej godłami papieży, wygłosił przemówienie okolicznościowe, rozpoczęte trzykrotnym okrzykiem: „Jego Świątobliwość Papież Pius XI — Niech żyje!”.

Przyjęto następujące rezolucje:

1) My zgomadzeni na uroczystym obchodzie ku czci Ojca św. w Domu Katolickim w Bydgoszczy w dniu 12 lutego 1928 r., przesyłamy katolikom krwawo prześladowanym przez masonski rząd w Meksyku najgłębsze wyrazy hołdu i zapewniamy, że wspierać ich będziemy modlitwą i ofiarami pieniężnymi.

2) Potępiamy jaknajostrej krwawo zbrodnię meksykańskich siepaczy, dokonane na braciach katolickich, piętnujemy je jako hańbę i wstyd XX wieku i jaknajenergiczniej przeciwko nim protestujemy.

3) Wzywamy zdrową opinię całego świata kulturalnego, a przede wszystkim prasę katolicką do zanoszenia bez-

Sienkiewicz a jedwabnictwo.

Wśród wielu surowców, które przywozimy dziś do kraju dla naszego świetnie rozwijającego się przemysłu, nieposlednie miejsce zajmuje przedewszystkiem jedwab. Za ten surowiec wysyłamy z kraju corocznie około 40 milionów zł. oficjalnie — a dwa razy tyle, t. j. 80 milj. zł. za jedwab szmuglowany. I pomyśleć, że ta zawrotna suma 120 milionów zł., zostałaaby w kraju, gdybyśmy stworzyli własne, polskie jedwabnictwo. Własny jedwab — to potęga — niezależność gospodarcza! Przez szerokie zaprowadzenie hodowli jedwabników, przyczynilibyśmy się do uruchomienia własnego przemysłu jedwabniczego, w którym miałyby zatrudnienie tysiące rąk — dziś bezrobotnych, jak również powstrzymalibyśmy się od wyzywania się z pieniędzy na korzyść zagranicy — za materiały jedwabne.

Tę myśl stworzenia polskiego jedwabnictwa — mocą swego ducha twórczego — przeczuł nasz mistrz pióra, twórca trylogii, Henryk Sienkiewicz, który w artykułach swoich w „Chwila obecna” usilnie ją propagował, wołając: „Sądźcie morwy — hodujcie jedwabniki, jedwabnictwo może przynieść krajowi miliony. Kto sadi jedno drzewko morwowe, ten niejako dorzuci garść złota do krajowego skarbcza”. My dziś mamy własne gospodarstwo, wolność i swobodę powiększenia warsztatu pracy — czyżbyśmy byli głusi na wołanie naszego przewodcy duchowego?!

Ażeby społeczeństwu dać możność osadzenia i przekonania się o możliwości udania się w Polsce tej akcji a zarazem poznania bliżej tego nowego źródła dochodu jako nowej gałęzi gospodarstwa domowego — Towarzystwo Jedwabnicze w Bydgoszczy urządza szereg wykładów z filmem, osobno dla młodzieży szkolnej a osobno dla starszych. Rozkład wykładów następujący:

14. II, wtorek — dla semin. męsk. i żeńsk. w szkole wydział.

15. II, środa — dla szkół powszechnych Jana, Sienkiewicza, Staszycy i Bielawki w kinie „Kryształ”.

16. II, czwartek — dla szk. powsz. Piramowicza, Leszczyńskiego, Nowodworskiej, Wielkie Bartodzieje, w kinie „Kryształ”.

18. II, sobota — dla gimn. Kopernika, pedagogium, liceum handl., klasycznego i humanistycznego, w kinie „Kryształ”.

20. II, poniedziałek — gimn. humanist. żeńskie, szkoła żeń. gosp. p. Rubenau, szkoła wydziałowa żeńska, w kinie „Kryształ”.

Początek wszystkich wykładów o godz. 12. Ciąg dalszy rozkładu nastąpi.

Czyżowski.

Obrączki ślubne

Wszelkie biżuterje, zegarki kupuje się korzystnie w firmie
W. Skoraczewski, Bydgoszcz
Dworcowa 60, telefon 1846. (1227)

Na pożegnanie

Restauracja „ZAGŁOBA”
Tel. 399 ul. Gdańska 165 Tel. 399

W środę, dnia 15 bm.

pożegnalny wieczór
ogólnie lubianych muzyków.

W czwartek, 16 bm. o godz. 7-mej

wielki koncert powitalny
pierwszorzędnej zespołu mandolinistów, składającego się z 9-ciu osób.

Codziennie do obiadu przygrywa orkiestra.

Bufet obficie zaopatrzonej w rozmaite zimne i ciepłe zakąski. (3793)

Upzejmie zaprasza
właśc. M. Grabowski.
Na pożegnanie

Ostatnie wiadomości.

Woj. Młodzianowski gwałtem wymusza kandydatury.

(z) Grudziądz, 14. 2. (tel. wł.) W Pruszczu odbył się wiec Unji Gospodarczej. Kandydat na posła z listy Piasta Januszewski zarzucił publicznie, że czołowy kandydat na posła z listy Unji p. Grobelny z Grudziądza przystąpił jedynie dla tego do unitów, ponieważ wojewoda Młodzianowski zagroził mu, jako przewodniczącemu izby rzemieślniczej odebraniem kredytów na wypadek gdyby odmówił przyjęcia kandydatury.

Red. Lewandowski pobity na wiecu do nieprzytomności.

(z) Tczew, 14. 2. (tel. wł.) Wczoraj odbył się w Subkowach wiec komitetu katolicko-narodowego. W czasie dyskusji, po referacie, gdy zaczął przemawiać redaktor „Pielgrzyma” Lewandowski i począł krytykować obecny rząd, wdarda się na podjum grupa ludzi, która chcia-

ła Lewandowskiego usunąć. Lewandowski dobył rewolweru z zamiarem strzelania. Przyjaciele polityczni Lewandowskiego przeszkadzili temu. Nie mniej burzyło to do tego stopnia opozycjonistów, że dopadłszy Lewandowskiego, pobili go do nieprzytomności. Kres awanturą położyła policja, rozwiązując wiec.

Niepowodzenia wyborcze b. wojewody Brejskiego.

(z) Toruń, 14. 2. (Tel. wł.) Jan Brejski, były wojewoda pomorski, który we wszystkich trzech okręgach na Pomorzu kandyduje z ramienia Zjednoczenia Gospodarczego, niemal na każdym wiecu ponosi klęskę. Np. w Tczewie wygwizdano go, a w Łasinie przeciwnicy jego wywołali taką burzę protestów, że p. Brejski musiał uciekać. Jak słychać, p. Brejski zrażony jest do tego stopnia niepowodzeniami, że nie ma zamiaru zajmować się więcej akcją wyborczą.

Amerykanie przeciw rozbudowie floty.

Wzburzenie w Stanach Zjednoczonych. — Projekt rozbudowy będzie zredukowany do połowy.

(z) Londyn, 14. 2. (tel. wł.) Przewodniczący amerykańskiej komisji morskiej w Izbie Reprezentantów Buttler oświadczył, iż podczas 32 letniej pracy parlamentarnej nie widział ani w Senacie ani w Izbie posłów takiego wzburzenia, jak ostatnio podczas wniesienia o rozbudowie floty. Z całego kraju nadchodzą listy i protesty, pochodzące

przeważnie od kobiet i duchowieństwa. Wobec tego zjawiska przypuszczają, że projekt rozbudowy floty zredukowany będzie do połowy. Przedewszystkiem skreślone będą kredyty na budowę łodzi podwodnych, których koszt wynosi 175 mil. dolarów, liczba 35 krążowników zredukowana ma być o 12 do 15.

Ze sportu.

Dnia 16. bm. zostanie otwarty w Bydgoszczy przy ul. Śniadeckich 40, telefon 790, nowy skład przyborów sportowych. Skład ten otwiera p. Albrycht, który otrzymał przedstawicielstwo znanej w całej Polsce firmy Sport-Bloch. W zakres prowadzonych artykułów wchodzi: wszelkie przybory sportowe, nagrody, szable oficerskie, ubrania i przybory harcerskie, sokole, Powstańców i Wojsków.

Przybory sportowe dostosowane ściśle do wymiarów i wagi przewidzianych przepisami sportowymi.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Towarzystwo Misyjne Chłopców. Zebranie dziś we wtorek o 6-ej wiecz. W skład protokołu wchodzi ładna niespodzianka dla drh.

Bydgoskie Tow. Wioślarskie. We wtorek, dn. 14 bm., wiecz. o godz. 8 odbędzie się w hotelu Lengninga schadzka kielecka połączona z koncertem. Prosimy o liczne przybycie członków z rodzinami.

Tow. Filatelistów. Zebranie w środę, 15 bm. o 19-ej w „Domu Parkowym”, ul. Św. Trójcy. Goście mile widziani.

S. M. P. „Gwiazda”. Dzisiaj, 14 o godz. 8 zebranie całego zarządu. Z powodu ważnych spraw komplet pożądaný.

Baczność! drubny „Sokoła” żeńskiego! Zebranie plenarne żeńskiego Tow. gimn. „Sokół” odbędzie się w przyszłą środę, 15 bm. o 7-ej wieczorem w Resursie Kupieckiej. Upzejmie i serdecznie prosimy o liczne i punktualne przybycie. — Czołem!

Baczność, Chór Drukarzy! Lekcja śpiewu dziś o godz. 7-ej wieczorem w lokalu p. Mellerera, Pl. Piastowski. Uprasza się wszystkich członków czynnych o przybycie.

Tow. Kupców Det. branży spożywczej. Zamówienia oraz gotówkę na cukier, smalec, ryż, mąkę, świece, zapalki, wszelkie mydła i proszki do prania itd. przyjmuje do środy dn. 15 bm. Bank Ludowy, Stary Rynek 11, tel. 938.

Bydgoskie Tow. Cyklistów. Nadzwyczajne zebranie w środę, 15 bm. w Resursie Kupieckiej. Ważne sprawy.

Sokół V, Okole-Wilczak. Ćwiczenia eddytulu żeńskiego odbywają się w każdą środę od godz. 19—21 w sali gimnast. przy ul. Kordeck.

„Sokół” żeński. Ćwiczenia młodzieży dziś we wtorek o godz. 5 wiecz. w gimn. klasycznym przy ul. Krasieńskiego.

„Sokół” IV, Bielawy. Zebranie zarządu we wtorek, 14 bm. o 7-ej wiecz. w sali posiedzeń Instytutu Rolniczego przy ul. Zacisze, na które zaprasza się wszystkich członków zarządu.

Tow. Pom. Fizyż. W środę, 15 bm. o 8-ej wiecz. zebranie u p. Mellerera, Pl. Piastowski. Na porz. obrad sprawa urządzenia wieczorku karnawałowego.

KALENDARZYK ZEBRAŃ CH. Z. Z.

We wtorek dnia 14. lutego 28. zebranie filii Szewców rękodzielników o g. 7 w Ognisku. Na porządku dziennym: wybór zarządu; płaćenie składek; sprawozdanie komisji taryfowej.

Zebranie zarządu okręgowego Ch. Z. Z. odbędzie się w środę, 15 bm. o 7-ej wiecz. w sekretarjacie przy ul. Dworcowej 2. Uprasza się także o przybycie wszystkich komisji wybranych na zjeździe w dniu 12 bm.

Zebranie Ch. Z. Z. filii elektryków i tramwajarzy w środę, 15 bm. o 6,30 wiecz. w Ognisku, Jagiellońska 71.

Zebranie Ch. Z. Z. filii ceramiczno-ceglennianej (ogólne) w czwartek, 16 bm. o 6,30 wiecz. w Ognisku.

Zebranie Ch. Z. Z. filii komunalnych w piątek, 17 bm. o 6-ej wiecz. w Ognisku.

Zebranie Ch. Z. Z. rzemieślników rolnych pow. szubińskiego, w niedzielę, 19 bm. o 12,30 w lokalu p. Budzyńskiego w Szubinie.

Zebranie Ch. Z. Z. rzemieślników i robotników rolnych pow. inowrocławskiego, w niedzielę, dnia 19 bm. o 10-ej przed poł. w lokalu p. Kłosewskiego przy ul. Synagoskiej w Inowrocławiu.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 13 lutego 1928 roku.

8% oblig. miasta Poznania	92,00
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kred.	92,75 — (za 1 dolar.)
6 proc listy żytnie Pozn. Ziem. Kredyt.	27,40
5 proc. Pożyczka premj. serja II	69,00
Goplana I—II em.	14,—
Herzfeld — Viktorius I em.	47,—
Dr. Roman May I—V em.	106,50
Unja (daw. Ventzki) I—III em.	21,50

Giełda warszawska

z dnia 13 lutego

Akcje w złotych:

Bank Polski	153,00—153,00
Bank Handlowy	—123,00
Bank Zw. Sp. Zarob.	— 91,00
Sila i Swiatlo	230,00—221,00
W. T. F. Cukru	74,00— 73,00
Wysoka	155,00— 155,75
W. T. Wegla	98,00—101,00
Nobel	39,50— 41,50
Lilpop	—40,75
Modrzejow	43,00—43,50
Ostrowieckie Zaklady	—11,50
Pocisk	—11,50
Starachowice	63,00— 64,00
Haberbusch	—166,00
W. Tow. Zeglugi	— 4,00

Bank Polski płaćil dnia 14 lutego za:

dolary amerykańskie	8,85
funtów szterlingów	43,25
franki szwajcarskie	170,72
franki francuskie	34,87
marki niemieckie	211,76
guldeny gdańskie	172,65
szylingi austriackie	124,77
liry włoskie	47,01
korony czeskie	26,29

Stan wody w Wiśle w dniu 14 lutego rano: Zawichost 3,39, Warszawa 3,24, Plock 3,25, Toruń 3,49, Fordon 2,42, Chełmno 2,30, Grudziądz 2,30, Korzeniewo 2,47, Piekło 1,77, Tczew 1,46, Einlage 2,42, Schiewenhorst 2,60. Lodołamacze w drodze do Ciechocinka, celem usunięcia tamtejszego zatoru.

PROGRAM W KINACH.

Kinoteatr Domu Katolickiego. Wielkiem powodzeniem cieszy się film p. t. „Peter Pan”. Ceny miejsc umiarkowane. Początek przedstawień o godz. 6 i 8 wieczorem.

KRYSTAL. Dziś po raz ostat. „Czarny pirat” z Duglasem Fairbanks. Nadprogram farsa „Zakochany manekin”, dziennik oraz Wilno w czasie koronacji M. B. Ostobramskiej

NOWOŚCI. Wielki film z Pawłem Węgnerem pt. „Niewolnica demona” (Upiorne oczy) wzbudził swą wyjątkową zagadkową treścią żywe zainteresowanie publiczności. Nadprogram komedia.

MARYSIENKA. Dziś ostatni raz wzruszający dramat „Madame X”, z Pauliną Frederick oraz „Żeński Bataljon Śmierci” (Kohn i Kolly na wojnie), w sposób humorystyczny przedstawiający wojnę.

CORSO. Wspaniały film, oparty na przeżyciach szwajcarskiego Robinsona, p. t. „Robinson w dżungli”.

Wydział Powiatowy w Szubinie poszukuje od 1 kwietnia ewtl. 1 marca br.

ogrodnika powiatowego

Do zadań ogrodnika należy:

- a) prowadzenie szkółki drzew owocowych i dzikich
- b) tępienie szkodników na alejach powiatowych
- c) nadzór nad ogrodami starosty, szpitala powiatowego i urzędników
- d) wygłaszanie referatów na kółkach rolniczych. Pensja 13 wzgl. 12 grupa urzędników państwowych z 15% dodatkiem komunalnym. Zgłoszenia z własnoręcznie napisanym życiorysem i odpisem uwierzytelnionym świadectw przyjmuję

Przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Starszego bufetowego

poszukuje zaraz lub od 1. 3. 1928 r. Kancja wymagana. Reflektuje się tylko na siłę z dobrymi referencjami. (3803)

A. KOPECKI, KORONOWO hotel i restauracja.

Poważna instytucja bankowa w Bydgoszczy poszukuje

rutynowanej korespondentki stenotypistki

władającej biegle językiem niemieckim i ewentualnie francuskim lub angielskim.

Oferty z podaniem życiorysu i odpisami świadectw odbytej praktyki bankowej, jak również z podaniem nazwisk osób, które udziela referencji, należy składać do administracji Dziennika Bydgoskiego w Bydgoszczy pod „Bank”.

Poszukuje ucznia lub wolontariusza

uczniwych rodziców z dobrym wykształceniem szkolnym zaraz. (3779)

Ignacy Nowak Koronowo towary kolonialne, wina i likiery.

Gabinet dentystyczny

kompletnie urządzony, z wyrobioną praktyką i 5-pokoj. mieszkaniem, w powiatowym mieście Pomorza, licząc 14 tysięcy mieszkańców, 2 gimnazja i garnizon wojskowy, jest do odstąpienia zaraz.

Do objęcia potrzeba 5000 zł. Oferty nadsyłać do biura ogłoszeń „PAR” Bydgoszcz, Dworcowa 72 pod „Lekarz-dentysta”.

Świnie Dzieweczyna

do tuczenia nie niżej 60 funtów ważące w większej ilości kupuje (3667)

Dwór szwajcarski Spółz. z o. o. (Mleczarnia) Bydgoszcz Jackowskiego nr. 25-27. Tel. 254.

Owies, słoma i siano

kupuje 3003

Dwór Szwajcarski Mleczarnia i Piekarnia Jackowskiego 25-27. Telefon 254.

skromna, pracowita, uczelwa, znająca gospodarstwo wiejskie zaraz lub od 5 lutego potrzebne na miejsce gospodyni do wszystkiego pod dyspozycje pani. Warunki podług umowy. Oferty pod „T. A.” do Dzien. Bydg. (3787)

Starszego czeladnika kowalskiego na powozy, 3810

czeladnika kotodziejskiego na korpusy (kasty) i ucznia kowalskiego

poszukuje J. Matuszewski, fabryka powozów, Tuchola-Koślinka.

OPRAWĘ KSIĄZEK

oraz wszelkie prace wchodzące w zakres introligatorstwa wykonuje starannie, szybko i tanio

Introligatornia Drukarni BYDGOSKIEJ Sp. Akc. (Wyd. „Dziennika Bydgoskiego”) ul. Poznańska 30.

Baczność! Baczność!

Dobra okazja!

Kilka mało używanych w bardzo dobrym stanie

bryczek

jedno i dwu konnych

i trzy

kryte powozy

sprzedam bardzo tania.

Stale nowe powozy, powózki i bryczki na składzie. (3818)

Hipolit Kotliński handel powozów

Grudziądz

ul. Mickiewicza 24. Tel. nr. 3.

Książki

używane duży wybór, polskie i niemieckie sprzedam tania, Sienkiewicza nr. 44. (1838)

Specjalny skład narzędzi
Neumann & Knitter, Bydgoszcz
Stary Rynek 20701) Telefon 141.

NAJLEPSZEGO GATUNKU
PIANINO
kilkakrotnie odznaczone złotymi medalami,
kupicie tylko w największej i najsprawniejszej
fabryce pianin B. Sommerfeld
założ. 1905.
Centrala: Bydgoszcz, Śniadeckich 56
Filje: Grudziądz Gdańsk Lwów
Grobłowa 4 Hundegasse 113 Piłsudskiego 17
29129

Sztuczne nawozy
artykuły pastewne 8801
węgiel i drzewo
najlepszej jakości poleca
Ldw. Centr.-Genossenschaft
Koronowo
ul. Dworcowa 8, tel. 16.

Polecam wszystkie ga-
tunki 1320
jelit.
Schulz.
ul. Dworcowa 18d.
Tel. 282.

Samochód osobowy
„Stoewer” w bardzo do-
brym stanie, 5 miejsc,
otwarty, tania na sprzedaż
Lehmann, Bydgoszcz,
Poznańska 28, telefon 1670

Napisowy wiersz tusty 20 groszy, każde
dalsze słowo 10 groszy. 5 cyfr = 1 słowo —
i, w, s, a = każde stanowi słowo.

DROBNE OGŁOSZENIA
Ogłoszenia większe pod niniejszą rubryką oblicza się na mm o 100% drożej.

Dla poszukujących posady 20% zniżki. —
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9
przed południem.

POLECENIA

Kostjumy
maskowe wypożyczam od
zł 2.50. Toruńska 185. (2101)

Śniegowca
zeluje i naprawia Matu-
szewski, Śniadeckich 30.
2129

6 fotografii
pocztówkowych 3 złote,
12 miniaturowych i złoty
portret 2 złote poleca „Po-
wiol,” Sienkiewicza 44.
2139

SPRZEDAŻE

Największy wybór
domów, gospodarstw,
składów itp. poleca „Po-
średnictwo” Hetmańska 25
3785

Resztówka
180 mórg pszennej ziemi,
piękny dom, 12 pokoi, 10
mórg parku, kompletny in-
wentarz, cena 100.000 zł,
wpłaty 40.000, reszta na
dłuższe lata. 650 mórg bu-
raczanej ziemi, włącznie
300 mórg dzierżawy, ładny
dom, kompletny inwentarz,
260.000, wpłaty 120.000. —
Duży wybór domów. Szarek,
Dworcowa 90, telefon 1909.
(2133)

Bacznosc!
Dom parterowy, 15 ubikacji
3 - pokojowe mieszkanie
wolne, ogród 50 drzew
cena 15.000 zł. Dom, 10
ubikacji, wszystko wolne,
w domu znajduje się tele-
fon, gaz, bez długu, cena
15.000 zł, wpłaty połowę,
sprzeda Sokolowski i Bła-
szak, Pl. Wolności 2. (3593)

Okazja
sprzedam dom, piekarnię
i ogród owoc., mała wpł.
Oferty do Dz. Bydg. pod
„O. K.” (3798)

Dom
masywny, z ogrodem o-
wocowo — warzywnym i
wolnym mieszkaniem w
Chelmży korzystanie na
sprzedaż. Wiadomość To-
ruń, Królowej Jadwigi 11,
skład papieru. (3820)

Oberta
kolonjalka, sala, skład że-
łaza, śpiłkierz, dom 16
pokoi, 18 mórg, 25 tys.,
wpłaty 18 tys. zł sprzed
Nowakowski, Dworcowa
nr. 69, tel. 850. (2122)

Okazja
sprzedam plac budowlany
morga ogrodu. Adr. wska-
że Dz. Bydg. (3796)

Zakład
fryzjerski dobrze zapro-
wadzony z pewną egzy-
stencją na sprzedaż. Od-
powiedni reflektanci ra-
czą swe oferty nadesłać
do Dziennika Bydg. pod
„36717”. (3782)

Stolarnię
oddam w dzierżawę w
centrum miasta. Piasecki,
Dworcowa 80. 2125

Sprzedam
pianino „Steinwaya” przed
wojenne vertegrand Toruń
Mostowa 5-7, II piętro.
3821

Biuorko
prasa biurowa, różne szafy
szafonierki, komody, stoły
łóżka, etażerki, krzesła,
kanapa, fotele, skrzypce,
rowery, dużo używanych
rzeczy tania sprzeda Mer-
kur, Sienkiewicza nr. 44.
2141

Ogrodnictwo
10-morgowe, szparagarnia,
cieplarnia, inwentarz. na
sprzedaż. Wład. Dz. Bydg.
(3759)

Piec
kapelowy tania na sprze-
daz. Swiderski, Pomor-
ska 22-23. Od godz. 12—2.
3774

Maszynę do pisania
kupicie najkorzystniej w
składzie urządzeń biuro-
wych St. Skóra i Ska.
Bydgoszcz, Hotel pod
„Orłem”. (23725)

Opona
nowa, rozmiar 29x440
tania na sprzedaż. Gier-
szewska, Sowińskiego 6c.
2128

Maszyny
do szycia oferuje Dom
Górnoślazaków, Śniade-
ckich 6a.

Sypialkę
dębową bardzo korzyst-
nie można nabyć. Mazo-
wiecka 43, w podwórzu
lewo.

Sypialki
szafy, łóżka na sprzedaż.
Dworcowa 91. 3807

Szafy
sypialki, łóżka tania na
sprzedaż. Welniński Ry-
nek 4. (3808)

Radjo
3 lampk., bardzo głośny
i czysty w odbiorze, kor-
zystnie na sprzedaż. Ul.
Gdańska 85 (kawiarnia)
od godz. 6—9. (2148)

Desek
stolarskich suchych około
20 kub. metrów grub. 23
mm., 26 mm. i 30 mm.,
oraz bali 50 mm. okaz-
nie tania sprzedam. Ul.
Chodkiewicza 18, cegielnia
2137

Rower
męski tania sprzedam.
Dr. Emila Warmińskiego-
go 3 w podwórzu. (2130)

Rower
damski za 95 zł na sprze-
daz. Warmińskiego 3, II.
2140

Jadalki
bufet i kredens dobrze wy-
konane korzystnie na sprze-
daz. Pomorska 42, stolarnia.
(2123)

Maszyny
stolarskie sprzedam zaraz
po korzystnej cenie. Adres
wskaże filija Dzień Bydg.
(F-2047)

KUPNA

Kamienicę
nowoczesną, w centrum
miasta kupię przy wpła-
cie 50.000 wprost od wła-
ściciela. Oferty do Dzień.
Bydg. Toruń, pod „135”
3819

Dere
na szeslon kupię. Długa 17.
3786

Poszukuje
używany Alt-es Saksofon
Zgłosz. do filii Dz. Bydg.
Grudziądz pod „Saksofon”
3825

Natychmiast
poszukuje kupna domu w
Bydgoszczy, cena 30—35
tys. zł od właściciela, mo-
żliwie przy kościele lub
w pobliżu, zapłace 20.000
zł, resztę w roku. Sendyk,
Michale poczta Grudziądz,
3826

owielacz
„Greif” lub inny system,
używany lecz w dobrym
stanie poszukuje się ce-
lem kupna. Of. do Dz.
Bydg. pod „D. K.” (3794)

Rogi
jelenie kupię, Długa 17.
3783

LEKCJE

Lekcje tańca
w Radynie w lokalu Po-
lonji rozpoczyna się w
piątek, dnia 17-go lutego
o godz. 7-ej wieczór. Anie-
la Różyńska, nauczycielka
tańca. 3823

Pianino
do ćwiczeń wolne. Chro-
brego 13, I portal, I ptr.
prawo. (2084)

POSADY WOLNE

W kinie
ze salą zabaw i bufetem
stała posada na Pomorzu
bufetowego, biletera lub
pianisty dam temu, kto
pożyczy mi 5 tysięcy zł.
względnie wstąpi jako u-
działowiec lub przejmie
bufet albo kino na włas-
ny rachunek Ewent. od-
dam wolne mieszkanie.
Zgłosz. do filii Dz. Bydg.
Toruń, ul. Mostowa pod
„Kino”. 3818

Pomocnika
fryzjerskiego poszukuję za-
raz. Zgł. A. Lemke, Tczew.
Dworcowa 1. (3805)

Dzielnego
pomocnika fryzjerskiego
poszukuje zaraz Gniat-
czyk, Gdańska 154. 2150

Marszantka
pierwszorzędna potrzebna.
Zgłoszenia 6—7 Sozański,
Dworcowa 78. (2142)

Poszukuje
zaraz samodzielnego star-
szego pomocnika ogrodnic-
zego. K. Rudawski, o-
grodnictwo handl., Buk
Włp., telefon 2. (3765)

Uczenica
do szycia i kroju potrze-
bna oraz pomocn. Plu-
towska, Podgórna 6, I p.
3767

Potrzebna
przychodząca służąca do
wszystkiego. Reja 8, m. 2.
od g. 4-tej do 5-tej. (2098)

Gospodyni
jest potrzebna, która o-
bejmie kuchnię na własny
rachunek, także oddam
bufet na rachunek. Zgł.
do filii Dz. Bydg. Gru-
dziądz pod „Kawiarnia”.
3825

Potrzebna
służąca umięjąca dobrze
gotować z dobremi świa-
dectwami do wszystkiego
na dobrą pensję zaraz.
Długa 49, skład Doroczyń-
skiego. (3792)

Uczeń piekarski
może się zaraz zgłosić. —
Krynka, Poznańska nr. 27.
Wabich, mistrz piekarski.
(2106)

Ucznia
do mechaniki przyjmie J.
Switalski, Poznańska 6.
3773

Posługaczka
potrzebna zaraz. Mazo-
wiecka 29a, III ptr. Wa-
lent. (2131)

Uczennicę
poszukuje do składu rowe-
rów. Grunwaldzka 144. (3806)

Kucharka
uczciwa i czysta umięjąca
dobrze gotować, oraz do
wszelkiej pracy domowej
potrzebna zaraz. Długa 15.
3775

Potrzebne
kobiety do roznoszenia
gazet po mieście. Zgłosz.
się Gamma 2 I. ptr. (2124)

Służąca
dobrze gotująca, do wszyst-
kiego zaraz potrzebna.
(Jadłodajnia) Świadcetwa
pożądane. Gdańska 85.
2147

Dziewczyna
do kuchni dobrze poleca-
na może się zgłosić, ul.
Dworcowa 13, I ptr. pra-
wo. 2126

Dziewczyna
z dobrem samodzielnym
gotowaniem do wszyst-
kiego z dobr. świadectw-
ami potrzebna. Zgłosz.
Gdańska 139, III. 2134

Panienska
jako ekspedjentka do to-
warów krótkich potrzebna
Zgłoszenia od g. 1³⁰ do 3.
Waszak, Długa 42. (3809)

POSADY POSZUKUJA

Z kaucją
2 000 zł lub więcej poszu-
kuje bufetu na rachunek.
Zgł. do Dzień. Bydg. pod
„Bufet”. (3788)

Kowal
samodzielnny poszukuje
pracy, obeznany przy ma-
szynach parowych oraz
centrali elektrycznej z
motorem „Diesla”. Zgł.
do filii Dziennika Bydg.
Dworcowa 2, pod „Kowal”
2025

2-3000 zł. kaucji
stawię obejmując posadę
buchaltera, kierownika
lub obejmę bufet na włas-
ny rachunek. Zgłoszenia
„PAR”, Toruń, Szeroka 46,
pod „3278”. (3814)

Kucharz
dobrze polecony władający
językiem polskim i niem.
poszukuje posady. Oferty
proszę skierować do Dzień.
Bydg. pod „Kucharz”. (3791)

Poszukuje
od 1. III. lub przedziej dla
mego wnuka zamieszkałe-
go w Bydgoszczy posady
ucznią zbożowego lub
pracy w biurze. Powyższy
ukończył 4 kl. gimnazjum
liczy lat 17. Lask, zgłosz.
Sendyk, Michale poczta
Grudziądz. (3829)

DZIERŻAWY

Rogowy
duży skład z 2 oknami
wystawnymi urządzeniem
nadającym się na skład
kolonjalny lub każde inne
przedsiębiorstwo wraz z
pomieszkaniem do wy-
dzierżawienia. Zgłoszenia
przyjmuje Jan Kluk, Mro-
cza, Plac Wolności. (3639)

Korzystne dzierżawy.
230 mórg ładnej i dobrej
ziemi, gospodarstwo przy
stacji kolejowej, ob er-
inwentarzy kosztuje 18.000
zł. 150 mórg dobre budynki
z inwentarzem niekomplet-
nym, objęcie 9000 zł 90
mórg, dobra ziemia, bu-
dynki dobre, objęcie 12.000
zł. 80 mórg 7000 zł. 60
mórg itp. kilka młynów do
wydzierżawienia poleca i
przyjmuje Biuro „Pogon”
Dworcowa 80, tel. 1815.

Poszukuje
dzierżawy poważniejszego
interesu kolonialnego
możliwie z wyszynkiem
i zajazdem późniejsze kup-
no domu albo zamiana
domu na dom w Byd-
goszczy, pożądane miesz-
kanie 4—6 pokoje, waru-
nek. Lask. oferty do filii
Dziennika Bydgoskiego
Dworcowa 2, pod „Dzier-
żawa”. (2145)

Fryzjerna
jest do wydzierżawienia w
koszarach 61 pp. Blizszych
informacyj udzieli zarządca
budynków w dniu 16 bm.
w godz. 12—14-tej. (3752)

Dzierżawy
300 mórg pszennej ziemi,
206 mórg, 190 mórg, 80
mórg wieczna dzierżawa,
młyn parowy, młyn wodny
i 100 mórg. Zgłosz.
Biuro Centralne, Dwor-
cowa 69, tel. 850, Nowa-
kowski. 2121

Wydzierżawie
skład kolonjalny lub to-
warów krótkich w więk-
szej wsi kościelnej. Oferty
do filii Dz. Bydg. Gru-
dziądz pod „317”. (384)

MIESZKANIA

4 pokojowe
mieszkanie z łazienką w spo-
kójnej dzielnicy zaraz do
wynajęcia. Warunki według
umowy. Of. do Dz. Bydg.
pod „P. K. 110”. (3737)

Mieszkanie
2—3 pokoje z kuchnią po-
szukuje wprost od gospo-
darza, placę za 2 lata z
góry. Lask. zgłosz. do Dz.
Bydg. pod „2 lata”. (3772)

Mieszkanie
3 pokojowe wprost od go-
spodarza poszukuje urzęd-
nik kolejowy. Czynnz za rok
zgóry, wziętnie podług
umowy. Zgłosz. do filii Dz.
Bydosk. Dworcowa 2 pod
„375”. (2119)

Mieszkanie
4—5 pokoi w centrum
poszukuje zaraz lub od
1. IV. 28 r. Czynnz za rok
z góry Oferty pod „Spie-
szone 16” do filii Dz. Bydg.
Dworcowa 2. (2132)

Dam
pokój z kuchnią starszemu
bezdzielnemu małżeństwu
za pożyczkę złotych 1000.
Adres wskaże filija Dzień.
Bydg. (3827)

POKOJE

Pokój
umebl. frontowy, słoneczny,
dla pana do wynajęcia od
1 marca z utrzymaniem lub
bez. Jackowskiego 30 I p. I.
(3751)

Pokój
z utrzymaniem wynajmę.
Poznańska 14, I. 3771

Pokój
umebl. do wynajęcia, ul.
Przyrzecze 10, I piętro.
3799

Pokój
z utrzymaniem lub bez
tania do wynajęcia. Śnia-
deckich 9, I p. (2143)

Pokój
umebl. do wynajęcia. Ja-
giellońska 37 w podwór-
zu. 3742

Pokój
umebl. dla panienci do
wynajęcia. Wileńska 12,
parter lewo. (2138)

Pokoje
umeblowane poleca „Po-
średnictwo” Hetmańska 25
3784

Nocleg
do wynajęcia. Śniadeckich
nr. 40, parter prawo.
2120

Pokój
dobrze umebl. dla inteli-
gentnego pana. Cieszkow-
skiego 15, II ptr. 2136

Pokój
do wynajęcia dla 2 kole-
gów. Dworcowa nr. 18c,
III ptr. lewo. 2149

W pobliżu dworca
na I piętrze 2—3 pokoje
dobrze umebl. z telefonem
łazienką i światłem elektr.
do wynajęcia. Zgłosz. do
filii Dz. Bydg. pod „400”.
2135

Pokój
elegancko umeblowany do
wynajęcia dla inteligent-
nego bezdzietn. małżeń-
stwa z użytkowaniem kuchni
lub 2 panów od 15. II.
lub 1. III. Marcinkowskie-
go 10, I ptr. pr. (2127)

Pokoju
umeblowanego z osobnym
wejściem poszukuje ka-
waler od 15. II. własna
p. ściel. Of. do filii Dz.
Bydg. Dworcowa 2, pod
„N. P. 15” 2146

RÓŻNE

Obiady
smaczne z trzech dań 1 zł.
Kuchnia wysmienita. Re-
stauracja Hotelu Rios. (3329)

Szkola tańców.
Udzielam lekcji tańców
modnych najnowszym sty-
lem oraz początkujących.
prywatne lekcje o każdej
porze. Zgł. przyjmuje od
godz. 15—20, Jackowskie-
go 2, parter prawo, nau-
czycielka tańców A. Tuli-
backa. (3316)

Conajmniej 40.000 zł
potrzebne do stworzenia
zupelnie bezkonkurencyj-
nej fabryki, także w ma-
łych pożyczkach od 2000 zł.
40% zysków gwarantowane
oprócz tego także prowizje
Prezisi towarzystw rolni-
czych lub panowie, będący
w dobrych stosunkach z
powyższymi towarzystwa-
mi lub też z wojskowymi
komisjami gospodarzami
zechcą laskawie oferty
w języku niemieckim z
podaniem wysokości sumy
stojącej do dyspozycji
prześłać do filii Dz. Bydg.
pod „M. 40.000”. (2092)

Wypożyczam
autobus do wycieczek lub
na prowincję. Of. do filii
Dz. Bydg., Dworcowa 2 pod
„Okazja”. (3747)

Właściciel autobusu
poszukuje spółnika z go-
tówką 3—4 tys. zł. Oferty
do filii Dz. Bydg., Dwor-
cowa 2 pod „Pewny zysk”.
(3745)

Ważne dla Nauczycielstwa
Pomorskiego!!!
Tą drogą podaje się do
wiadomości całego nau-
czycielstwa Pomorskiemu o
istnieniu me s e z n i k a n a u-
czycielskiego p. l. „Przy-
jaźń”. Ze względu na ogra-
niczenie nakładu nie wszę-
dzie dotrą numery okaza-
we. W tym celu uprasza
się o be-pośrednie zamó-
wienie „Przyjaźń” wprost
z redakcją, a należytość
2,00 zł. kwartalnie proszę
nadsyłać przekazem. (3811)

Ważne dla Nauczycielstwa
Pomorskiego!!!
Tą drogą podaje się do
wiadomości całego nau-
czycielstwa Pomorskiemu o
istnieniu me s e z n i k a n a u-
czycielskiego p. l. „Przy-
jaźń”. Ze względu na ogra-
niczenie nakładu nie wszę-
dzie dotrą numery okaza-
we. W tym celu uprasza
się o be-pośrednie zamó-
wienie „Przyjaźń” wprost
z redakcją, a należytość
2,00 zł. kwartalnie proszę
nadsyłać przekazem. (3811)

Ważne
dla orkiestr wojskowych,
kolejowych, strażackich,
sokolich i t. p. Przed zbli-
żającym się sezonem letnim
weszliśmy w porozumienie
z wydawnictwami nut czes-
kich i mamy możność do-
starzać takowe na orkiestrę
dętą lub smyczkową w go-
towych głosach w następ-
kompletach po: 12 marszy,
10 uwertur, 10 fantazyj,
10 utworów nowoczesnych,
(lub innych), 3 romanse
(lub pieśni), 10 waley, ra-
zera 55 utworów za cenę
100 zł. Kompozycje te są
koncertowe w przepięknym
stylu słowiańskim, instru-
mentowane barwnie i
brzmia przy każdej obsa-
dzie. Dostarczamy również
szkoly na wszystkie instru-
menty po 2 zł 50 gr. Zamó-
wienia prosimy kierować
do administracji „Muzyka
Wojskowa”, Grudziądz,
Tuszeńska Grobla 18. Wy-
syłka franko, za poprze-
dnim przekazaniem gotówk.
Na życzenie wysyłamy po-
lecone na koszt odbiorcy.
Ewent. zamiana utworów
dopuszczalna. Przy zamó-
wieniu 3 kompletów spe-
cjalny rabat. Pośpiech w
zamówieniu wskazany, gdyż
zapas może się wyczerpać.
Wysyłamy również poje-
dynce egzemplarze w cenie
po 2 zł 50 gr za utwór, zaś
marsze i tańce po 1 zł. (2051)

Kawaler
Pomorzanin, lat 28, posia-
dający 300 mórg własności
w powiecie Grudziądzkim
pragnie zapoznać panie
z lepszej rodziny do lat 25
(najchętniej ziemianki) z
odpowiednim posagiem i
wyszkoleniem, w celu
matrymonjalnym. Panie
na serjo myślące zechcą
się zgłosić wraz z foto-
grafją do Dzień. Bydg.
pod „S. G.” Dyskrecja za-
pewniona. (3720)

Poszukuje
5—8000 zł na I. hipotekę.
Oferty do Dz. Bydg. pod
„5—8 tys.” (3797)

Lokator
Paweł Bindek, Sowińskie-
go 11, za niezapłacenie ko-
mornego i różnych awan-
tur przegrał proces. Uczy-
nił to ze zemsty, jak po-
dano, iż rzeczy mu skra-
dziono. Żądam publicznie
odwołanie 1948, w prze-
ciwnym razie oddaję sprawę
do sądu. Właściciel
Szczepaniak. (2144)

W poniedziałek
zgubiłam w kinie Krystal
złoty zegarek z branzoletką
pamiątkę. PANIĄ, która
znalazła uprasza się o zwrot.
A. Gr s s o w n a, Chodkiewi-
cza 34. (3812)

Unieważniam
zgubiony w piątek 10 bm.
przed poł. w Bydgoszczy,
w hurtowni K. Bartel, ul.
Śniadeckich 43a lub w dro-
dze do dworca osobowego
weksel na kwotę 70 zł,
płatny dnia 5 kwietnia 1928
wystawiony przez p. Elż-
bietę Brakiewiczową w
Będzinie u p. Goldferda,
weksel jest moją własno-
ścią, znalazcę proszę o zwrot.
Rekord Polski, skład papieru
Grudziądz, Pl. 23 stycznia
nr. 17. właśc. Ant. Sobole-
wska (3822)

Obrońca prywatny

załatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, i a mu, podatkowe itd., se aganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,
Bydgoszcz,
ul. Cieszkowskiego 7. Tel. 1304
Długoletnia praktyka.

POLECENIA

Sądownie
zaprzysiężona Hómaczka, zamieszkała 20 stycznia 27, 11 p. prawo, przyjmuje co dzień wszelkiego rodzaju Hómaczenia od godz. 4-6 popoł. (2042)

Fryjdę zaraz
i wykonuje wszelkie prace tapicerskie dobrze i tanio. Szule, Chelmińska 20. (3749)

Duet
lub trio poleca korzystnie na bale, zabawy. Zgłosz. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Duet”. (3763)

Baczność!
Tylko na zamówienie możesz liczyć, na solidne wykonanie kanapy, leżanki, fotele oraz materace przyjmuję równocześnie wszelkie przeróbki. Tapicernia ul. Gdańska 94, II podwórza. (2598)

Powozy
wolanty, samojazdy, bryczki, polowczyki kryte, półkryte, sanki, gotowy wybór, najlepsze wykonanie, poleca Sperling, nast. Nakło, przy dworcu 28784

Meble
wszelkiego rodzaju, solidnego wykonania: kompletne sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyncze szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, leżanki na najkorzystniejszych warunkach poleca Andrzej Nowak, Podgórna 28, róg Welniany Rynek. (31501)

Grzyby suszone
prawdziwe, krajane, wysyłam po 8 złotych kilo. Jan Słomiński, Rytel (Pomorze) (3589)

Krawcowa
domowa szyje i reperuje tanio i dobrze. Gdańska nr. 27 pr. oficyna I. (2167)

SPRZEDAŻE

Folwark
940 morgów ziemi pszenno-buraczanej, bonitacja 4 1/2 marki z morgi. Cena 460.000 zł., wpłata 300.000 zł. 360 własności i 300 morgów dzierżawy, ziemia pszenno-buraczana. Cena 250.000 zł., wpłata 120.000 złotych. — Cegielnia w mieście, wypala 2.000.000 cegieł. Cena 200.000 zł., wpłata 160.000 zł. Dom handlowy z kinem i dużej ubikacjami 2 morgi ogrodu owocowego. Cena 50.000 zł. Wielki wybór domów handlowych jak również i majątki ziemskie poleca: Józef Wygrałak, Chelmo, Wodna nr. 23.

105 morg
pszennej ziemi, budynek murowany, dom 5 pokoi, inwentarz kompl. z 40.000 47 morg, inwentarz kompl. 20.000 zł., 15 morg przy Bydgoszczy, budynek murowany 14.000 zł. sprzedawca Nowakowski, Dworcowa 69 telefon 850. (2102)

Gdynia.
Place i domy na bardzo korzystnych warunkach w śródmieściu i okolicy sprzedam. Zgłoszenia do agentury Gazety Gdańsk. Gdynia, ul. 10-go Lutego, willa Ella. — Odpowiedź tylko za załącz. znaczka. 2821

Dom
w centrum z ogrodem i wolnym mieszkaniem przy wpłacie 22.000 zł. sprzedawca Sokołowski Błaszak, Plac Wolności 2. (2108)

Okazja.
100 morgów ziemi pszennej w tem 8 morgów łąki, budynek dobre, 4 ładne konie, 6 krów, martwy komplet, prywatne, bez długu. 45 tys. złotych, wpłata 30 tys. zł. 80 morgów ziemi pszennej, w tem 2 morgi łąki, budynek dobre, martwy i żywy inwentarz kompletny, 28 tys. zł., wpłata 18 tys. zł., prywatne, czyste bez długu i moc majątków od 5-1000 morgów poleca i przyjmuje świeże biuro „Pogoń”, Bydgoszcz, ulica Dworcowa 80, telefon 1815.

Sprzedam
4 morgowe gospodarstwo z kuznią, w kościelnej wiosce położone przy szosie. Na okolicie niema kowala. Zgł. do filii Dz. Bydg., Toruń pod „Sprzedam”. (3740)

Kamienica
2 składy, morg ogrodu 25 tysięcy i sprzedawca Nowakowski, Dworcowa 69, telefon 850. 2103

Młyn parowy
trzy pary wałców, kompl. urządzenie, oraz 16 morgów ziemi, bogata okolica, cena 50.000 zł. Adr. wskazuje filija Dz. Bydg. Dworcowa 2. (1901)

Rzeźnictwo
wraz z domami i zapędem elekt. w dużej kościelnej wiosce, blisko kolei, prawdziwa kopalnia złota dla fachowca z powodu stosunków rodzinnych jest zaraz korzystnie na sprzedaż. Wpłacić trzeba 25 tys. zł. Pośrednicy wykluczeni. Zgł. do filii Dzien. Bydg. Grudziądz pod „Rzeźnictwo.”

Zamienimy
nasze przedsiębiorstwo z willą, ogrodem i placem w mniejszym mieście niedaleko Poznania, odrzucając bez znajomości fachowych dobre zyski, na mniejszy dom z placem blisko tramwaju w Bydgoszczy estli sprzedamy. Zgłoszenia pod „Nr. 8294” do Dz. Bydg. (3614)

Młyn motorowy
w pełnym biegu, przemiał do 100 ctr. na dobę sprzedam korzystnie przy wpłacie 35 000 zł. Adres wskazuje Dz. Bydg. 19 2

Pierwszorzędny
hotel na Pomorz. powiat. miasto, bardzo dobrze prosperujący, z powodu choroby właściciela sprzedam za 160 tys. zł. Ewentualnie zamienię na majątek ziemski. Wiadomość Łaskowski, Grosse Allee 34, Danzig-Langfuhr. (3640)

Obarża
z rolą i łąką torfową z powodu choroby zaraz na sprzedaż. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „O. L. T.” 2094

Obarża
z rzeźnictwem, skład kolonialny, restauracja, towary białe, handel węglą, w dużej kościelnej wsi, telefon własny, szkoła w miejscu, 1 km. od stacji do tego 4 morgi ziemi, inwentarz żywy i martwy nadkompl. zaraz na sprzedaż. Agenci nie wykluczeni. Zgłoszenia przyjmują Kopański, Lemberg, poczta Konopady, pow. Brodnica Pomorz. 3719

Rolwóz
powózka kryta (Landau), sanie, szafa żelazna z 2 drzwiami i kanapa narozna na sprzedaż. Zgł. pod „L. D.” do Dzien. Bydg. 3527

Samochód
marki „Renault”, limuzyna, 4-osobowy po remoncie, w dobrym stanie, światło elektryczne, starter korzystnie na sprzedaż. Zgłosz. proszę skierować Toruń, skrzynka pocztowa nr. 38. (3600)

Pianino
zagraniczne prawie nowe korzystnie na sprzedaż. Koerd, Król. Jadwigi 4 b. 3723

Rower
jak nowy z wolnym biegiem na sprzedaż, ul. Pomorska 12, arter prawo. 3740

Sprzedam
nowe pianino. Zgłoszenia filia Dz. Bydg., Dworcowa pod „Pianino”. (3739)

Fortepjan
krzyżowy sprzedawca Korystnie Majewski, Pomorska nr. 65. (2019)

Rower
na sprzedaż za 85 zł. Skład rowerów, Plac Poznański 2. 3764

Rower
damski na sprzedaż. Ul. Wileńska 11 w podwórzu. 3738

Wóz
mocny roboczy prawie nowy na sprzedaż. Gdańska 111. (3682)

Karakulowy
plaszcz damski piękny nowy, drugi murlonowy na sprzedaż tanio natychmiast. Dworcowa 7a, Hotel Boston, portier wskaze. 2112

Samochody
dwa okazujące na sprzedaż. Stycznia 27, I lewo. 2104

KUPNA

Kupię
dom około 45.000, wpłaty 30.000. Zgłoszenia do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Dom”. (2090)

61 pułk
piechoty kupuje ziemniaki. 3616

Kadzie
drewniane pojemności 7-10 000 litrów zakupią Zakłady Chemiczne J. M. Wendisch Suke. Toruń, Stary Rynek 33. (3703)

Piec
łazienkowy do palenia drzewem w dobrym stanie kupię. Oferty pod „Piec” do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. (3074)

Kupuję
stałe i placę najwyższe ceny gotówką meble wszelkiego rodzaju, kompletne pokoje, bufety, biurka, dywany, za maszyny do szycia placę do 200 zł. Jakubowski, Okole, Jasna 9. (3761)

Kase
ogniotrwałą kupię za gotówkę. Bydgoszcz, Matejki 2, parter. (2117)

POSADY WOLNE

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursa fachowe korespondencyjne prof. Sekulowicza, Warszawa, Żorawia 42. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kulturalnej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynie, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego niemieckiego. Po ukończeniu świadectwo. Zdajcie prospektów. (31807)

Kilku
dzielnych podróżujących na woj. Poznań i Pomorz. na wysoką prowizję do odwiezania rolników wiejskich na leczniczy środek chorób bydła poszukuje Wytwórnia Chemiczna Ostrycze powiat Kartuszy (Pomorze). (3613)

Agentów
domokrząnych kilku poszukuje. Wielki zarobek Zgł. pod „Zarobek”. (3762)

Podróżujący
z branży technicznej lub żelaznej na prowizję poszukiwany. Oferty do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „L. B. O.” 2 99

Zdolni sprzedawcy
poszukiwani. Znajomość gruntowna buchalterji konieczna. Reflektuje się na sily inteligentne, energiczne ze znajomością języka niemieckiego. Własnoręczny zyciorys z odpisami świadectw nadsyłać do filii Dziennika Bydg. pod „Solidny Z.” — Wynagrodzenie od umowy. 2082

Dzielnego
pomocnika fryzjerskiego od 1. 3. na etale zatrudnienia poszukuje Brzozowski, Nakło, Hallera nr. 121. 3729

Stolarza
na fornirowaną robotę przyjmie Plac Piastowski nr. 7. (3727)

Kamieniarzy
do wyłączenia brukowca przyjmie zaraz. Jaczewski, Bydgoszcz, Farna 6. (3504)

Czeladnicy
szewscy potrzebni i chłopców do posyłki do składu. Sienkiewicza 28, I piętro. 2113

Pomocnika
malarskiego, który samodzielnie wykonuje wszelkie prace wchodzące w zakres zawodu poszukuje się zaraz. Zgłosz. należy skierować do Dz. Bydg. pod „M. P.” (3722)

Kierownik sklepu
z kwalifikacjami kupieckimi i kaucją 1000.— zł. potrzebny natychmiast. Of. składać w adm. Dz. Bydg. pod „Nr. 3734”. (37 5)

Dobry mechanik
do maszyn biurowych potrzebny. — Własnoręczny zyciorys i odpisy świadectw załączyć. — Oferty nadsyłać do filii Dz. Bydg. pod „Mechanik”. 2083

Wychowawczyni
freblanka lub pani, która się wychowaniem w zakładzie zajmowała, z znajomością gospodarstwa domowego, szycia, napr. bielizny itd. dla 7 letniej dziewczynki, jedynaczki, potrzebna zaraz do apteki J. Przygodzińskiego, Pelplin (Pomorze). Referencje ściśle konieczne. Moralność I-ej wagi. 3636

Ekspedjentka
do interesu rzeźnickiego dobra sila potrzebna zaraz lub od 15. II. 28. Roman Maciejewski, mistrz rzeźnicki, Niedźwiedzia 3 3695

Książkowa
bilansistka oboznana z prowadzeniem dziennika kamer potrzebna na stałą samodzielna posadę. Reflektuje się tylko na silę dobrze poleconą. Oferty z podaniem nensji złotych proszę do filii Dziennika Bydg. w Toruń pod „Książkowa”. (3754)

Marszantka
dzielnia, potrzebna zaraz. B. Kaczorek, Koronowo. (3744)

Strojarke
pierwszorzędna silę która także w ekspedycji jest bardzo dzielna, poszukuję od 1. III. br. Zgłoszenia z odpisem świadectw, fotografją i podaniem pensji przy wolnym utrzymaniu uwrzasza K. Wierzbowska, Nowemiasto, Rynek (Pomorze). 3723

Poszukuje
od 15-go lub 1-go do Torunia skromną i sumienną osobę do niemowlęcia, najchętniej taką, która zajmowała posadę przy dziecku i może się wykazać dobrimi świadectwami. Oferty z dołączeniem fotografji, która się zwraca, podaniem wymaganiej pensji i odpisami świadectw proszę skierować do filii Dz. Bydg., Toruń pod „Sumienna”. (3755)

Potrzebne
panienki do szycia sukien z własnymi maszynami i bez. Jeznicka 4, II ptr. (3728)

Krawcowa
do szycia, oraz specjalistki do kroju sukienek potrzebne w Firmie „Model” Dr. Em. Warmińskiego 10. 2096

Uczennica
do biura potrzebna. Niemieckie wymagane. Zawadzki, Pomorska nr. 13. 2080

Uczeń
piekarski natychmiast potrzebny Fr. Jakubowski, Bydgoszcz, Grunwaldzka nr. 51. 3617

Uczeń
szewski potrzebny. Bydgoszcz, Przyrzecze 24, obok ul. Długiej. (3768)

Uczennica
płatna potrzebna. Skład konfekcji, Gdańska nr. 48 „Regina”. (2100)

Gospodyni
oboznana gruntownie z dobrą kuchnią hotelową poszukiwana zaraz. Zgł. z odpisem świadectw i podaniem warunków do Restauracji Dworcowej Grudziądz. (3702)

Panienka
uczciwa, sumienna potrzebna zaraz ewtl. 1. 3. 28. do bufetu jako ekspedjentka. Zgłosz. do filii Dzien. Bydgoskiego Grudziądz pod „Ekspedjentka”. (3704)

Służąca
zaraz potrzebna. Poznańska nr. 14, I. 3770

Służącej
starszej osoby, umiejającej dobrze gotować i prowadzić całosć domu u samotnego pana poszukuje się zaraz z własną pościelą. Of. do Dzien. Bydg. pod „L. J. N.” 3709

Służąca
potrzebna zaraz. Restauracja Flakowski, ul. Grunwaldzka 127. (3725)

Młodsza
służąca do wszelkich prac domowych z praniem potrzebna zaraz. Kapczyńska, Wileńska nr. 13. III. 2109

Dom. Miastowice
stacja Kcyńa poszukuje pokojowej z praniem i bezwzględnie uczciwej. Zgłoszenia piśmienne wraz z podaniem rekomendacji 3718

POSADY POSZUKUJA

Starsza
inteligentna osoba przyjmie posadę zarządczyni domu u starszego pana od 15. II. br. lub później w Bydgoszczy lub Poznaniu. Zgłoszenia przyjmują Mikołaj Grabowski, Łabiszyn. (3642)

3 trykotarki
pończosniczeki biegle w swoim zawodzie z długoletnią praktyką poszukują posady, chętnie na wyjazd. Łask. oferty pod „G. G. 2” do Dzien. Bydg. 3716

Młody człowiek
28 lat, dobrze oboznany po wioskach z własnym motocyklem poszukuje posady. Zgłosz. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2 pod „28”. (2093)

Pomocnik
krawiecki szuka posady. Kalisz, Gdańska 78. 2062

Inteligentna
młoda osoba, znająca wszelkie prace domowe, szycie, hafty, znajduje się w krytycznym położeniu, poszukuje posady jako wyroczycielka pant domu za małym wynagrodzeniem Zgłosz. pod „Samotna N. W.” do Dz. Bydg. 3721

Gospodyni
młoda, samodzielnie gotująca, dobre polecenia, poszukuje posady od 15. II. Łask. oferty pod „2089” do filii Dz. Bydg. (2089)

Stoiczy
z dobrimi świadectwami poszukuje posady w cukierni-kawiarni. Oferty po i „Werner” do filii Dziennika Bydgoskiego Toruń.

DZIERZAWY

Ogrodnictwo
kompletnie zagospodarowane natychmiast do wydzierżawienia. Bydgoszcz. Soieicka 11, telefon 11-19. 3520

Baczność!
Wolne ubikacje na biuro i przenys poszukuje zaraz Of. do M. Mańczaka, rowery, ul. Dworcowa 34. (3575)

Poszukuje
składu kolonj. od gospodarza zaraz lub 1. IV. rb. Oferty do Dz. Bydg. pod „Kolonjalny”. (3652)

Ogród
do wydzierżawienia. Nakleńska 110, parter lewo. 3736

Poszukuje
dzierżawy do 350 morg. Wyczerpujące oferty z podaniem bonitacji proszę skierować do filii Dzien. Bydg. pod „350” F-1961

Skład
kolonialny od gospodarza wydzierżawie, bez mieszkania. Zgłoszenia do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Skład 2”. (2081)

Skad
2 pokoje i kuchnia przy ul. Gdańskiej od gospodarza do wynajęcia. Informacji udzieli się w składzie żelaza u. Gdańska 42. (2076)

Składnica
blisko dworca 130 m jest zaraz do wydzierżawienia. Adres wskaze filija Dzien. Bydg. Dworcowa 2. 2979

Wydzierżawie
z towarem mój zaprawadzony, obszerny skład żelaza, sprzętów kuchennych, fajansu i szkła wraz z spichlerzem w najlepszym położeniu miasteczka na Pomorz. Reflektanci najchętniej samotni z odpow. kapit. zezoszą się pod „A. K.” do Dzien. Bydg. (3731)

MIESZKANIA

Mieszkania
i ubikacje do interesu 6 pokoj., kapielka, telefon w centrum ul. Gdańskiej do oddania. Of. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „200”. 2007

Poszukuje
3 pokojowego mieszkania zaraz lub później. Placę rok praenumerando i remont ewentl. wydzierżawie wile lub domek. Zgł. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Poważny”. 2088

2 pokoje
z kuchnią i telefonicznym połączeniem. Sypialka, elegancki pokój męski (dąb) meble klubow. są na sprzedaż i mieszkanie do wynajęcia. Zgłoszenia pod „ul. Gdańska” do Dzien. Bydg. 3526

2 lub 3 pokoje
z kuchnią poszukuję spiesznie, placę czynsz za rok zgóry. Oferty do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „Z. B. 2”. (2116)

Mieszkanie
3 pokoje i kuchnia przy ul. Gdańskiej od gospodarza do wynajęcia. Informacji udzieli się w składzie żelaza ul. Gdańska 42 (2075)

Mieszkanie
4-ro pokojowe z wygodami i częściowo urządzone do oddania. Wiadomość w filii Dziennika Bydg. Dworcowa 2. 2085

Poszukuje
pokój z kuchnią ewentl. 1 próżny. Of. pod „Z. 1000” do Dz. Bydg. (3758)

3 pokoje
i kuchnia zaraz do wynajęcia od gospodarza. Komorne 2 lata z góry. Adr. wskaze Dz. Bydg. (3730)

POKOJE

Umeblowane
3 pokoje z kuchnią do wynajęcia natychmiast. Św. Florjana 6, part. pr. Zgłaszając się 4-6 po poł. 2110

Pokój
dla 2 panów do wynajęcia. Kordeckiego 20, II p. prawo. (3748)

Pokój
umebl. do wynajęcia. Pl. Piastowski 4, I ptr. (2111)

Pokój
umebl. Hetmańska nr. 13, II ptr. prawo. 2115

Pokój
umebl. do wynajęcia. Kostejskowska, Błonia 1. 3741

Pokój
umeblowany z osobnym wejściem do wynajęcia. Jackowskiego 21, parter lewo. 3077

Małżeństwo
poszukuje umeblowanego pokoju z urządzeniem kuchni od 15 bm. lub 1. III. Zgłoszenia do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2, pod „U. 1.” 2079

Pokoju
umebl. poszukuje młode małżeństwo z dzieckiem najchętniej na Okolu zaraz. Of. pod „Małżeństwo” do Dz. Bydg. (3764)

Pokój
umeblowany ewentl. z utrzymaniem poszukiwany przez intellg. pana, najchętniej w okolicy poczty głównej. Zgłosz. do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 3 pod „Umeblowany 2”. 2118

ROZMAITE

Masaż
głowy przeciw migrenie nerwowej stosuje skutecznie Gabinet Kosmetyczny Żukowskiej, Cieszkowskiego 20. Metoda Paryska. 2069

Samochód
kryty tanio wypożyczam. Telefon grzeszczościowy nr. 169. Mleczarnia. (2105)

Dla kuzyna
kaw. lat 30, posiadającego wszelkie dane, przystojnego młodzieńca z ziemiankiej rodziny, samodzielnego posiadającego poważne przedsiębiorstwo wartości 200 tys. zł., pragnę zapoznać inteligentną przystojną panienkę. Oferty szczegółowe do Dzien. Bydg. pod: „Rzadka okazja.” (3717)

Kto
z inteligencji pragnie się ożenić, lub wyjść zamąż, lecz nie posiada stosownych znajomości, niech z całym zaufaniem zwróci się do europejskiego biura pośrednictwa małżeństw „Matrimonjum” Warszawa, ul. Jasna 13-15. Absolutna dyskrecja zapewniona. Warunki przystępne. Dla pań pośrednictwo bezpłatne. 3460

Kawaler
lat 27. wysoki blondyn, przystojny, wykształcony, rolnik, szlachetnego charakteru, posiadający 12 tys. gotówki, zawrze znajomość z panną lub młodą wdową w celu matrymonjalnym. Panie poważnie myślące, zechcą złożyć oferty pod „A. 8.” do Dz. Bydg. (3638)

3-10.000 zł
pożyczki na I. hipotekę domu w centrum Bydgoszczy poszukuje. Of. pod „A. F.” do filii Dziennika Bydg. Dworcowa 2. (2097)

Wspólnik
cichy lub czynny z 3-4000 zł. Pełna gwarancja, dobry zarobek. Of. po filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „25”. (2008)

Książkę
inwalidzka nr. 223 na nazwisko Wincenty Bukowski unieważniam. (3648)

Zgubiłem
książkę wojskową, którą unieważniam. Sylwester Winowiecki, Lucim. pow. Bydgoszcz. 3516

Unieważniam
zgubioną książeczkę wojskową. Robert Merchel. (296)

Osoby
któreby wiedziały o pani która nieprawie odebrała maszynę do szycia marki „Naumana” z składu rowerów przy ul. Grunwaldzkiej 26, są proszone donieść za wynagrodzeniem Grunwaldzka 102. 3575

Unieważniam
zagubioną książkę wojskową. Ignacy Potomka. 3760

Dnia 12 lutego br. zasnął w Bogu po krótkich cierpieniach nasz najdroższy jedyny synek i braciszek śp.

Tadeusz Marjan Tabaka

przeżywszy 6 lat, o czym donoszą w ciężkim smutku pograżeni

rodzice, siostrzyczki z rodziną.

Bydgoszcz, dnia 13 lutego 1928 r.
ul. Ks. Markwarta 6.

Odprowadzenie zwłok na wieczny spoczynek odbędzie się w środę, dnia 15 bm. o godzinie 4 popoł. z domu żałoby na nowy ementarz. (2151)

**Świece kościelne
gromnice**
oraz 1577
domowe stearynowe
poleca pp. kupcom
Składnica fabryki świec
Fr. Sezemski
Bydgoszcz,
Zbożowy Rynek 6.

Od 10 do 25 b. m. t. j. w Białym Tygodniu

polecam Szanownej Klienteli swój bogato sortowany w **jedwabach, wełnie** (nowościach sezonowych) i **towarach wyprawowych** 3595
skład po niebywale rzeczywiście tanich cenach

H. M. SCHULZ ul. Gdańska 25
róg Sniadeckich

Nowe siły mężczyźni

daje „Yoguamin” oddawna wypróbowany i naukowo spreparowany środek. 50 dawek 12 zł ze sposob. użycia
Dr. Gebhard i S-ka, Gdańsk, Oddział 276. (25567)

Jutro w środę, dnia 15-go lutego b. r. odbędzie się

w „Restauracji Wielkopolskiej” Dworcowa 32 **wieczorek rodzinny**

połączony z koncertem
Specjalność: **nożki, flaki i kielbaski z kapustą**
uprzejmie zaprasza **Franciszek Włodarczyk.**

Dnia 12-go lutego o godz. 7.35 wieczorem zasnął w Bogu opatrzony Sakramentami św. po długich ciężkich cierpieniach mój najdroższy mąż, brat, zięć i szwagier

Książkowy Parku Szkoły Pilotów
Kapitan rezerwy
ś. p.

Piotr Wierzbicki

przeżywszy lat 36, o czym zawiadamia w ciężkim smutku pograżona

żona.

Bydgoszcz, Berdyczow, Poznań
w lutym 1928 r. (3830)

O dniu pogrzebu nastąpi oddzielne zawiadomienie.

Czytajcie „Dziennik Bydgoski”!

Po ukończeniu rozbudowy i przeprowadzeniu remontu moich lokali wystawowych, urządzam na otwarcie w czasie od 16. do 28. b. m.

dni propagandy samochodów ciężarowych.

Proszę zważyć na moje ogłoszenie w jutrzejszym numerze tego pisma, podające niespodziane i niesłychane zalety.

Proszę już teraz zażądać bliższych informacji o powszechnie ku ogólnemu zadowoleniu pracującym i znanym

Chevrolet-truck

Sila, która nie jest do uwierzenia, po niebywalej niskiej cenie, uczyniły go najpokupniejszym samochodem świata.

É. Stadie-Automobile
Bydgoszcz, ul. Gdańska 160 - tel. 1602.

Dnia 13 lutego 1928 r. zabrał nam Bóg do grona Swych aniołków opatrzony św. Sakramentami, naszego jedynego syna i braciszka

ś. p.

Łucjana Zeidlera

w 11 wiosnie życia, o czym donoszą w głębokim smutku pograżeni

Matka, córeczka i rodzina.

Zdziersko, dnia 13. II. 1928 r.

Pogrzeb odbędzie się dnia 16. II. o godzinie 10-tej przed południem z domu żałoby. (3743)

Wróciłem.

Rada sanit. Dr. Dietz

Przyjmuje od godziny 9—11 przed poł. i od 4—6 po południu. (3802)

Przetarg ofertowy.

Magistrat m. Bydgoszczy zamierza wydzierżawić w drodze przetargu publicznego istniejącą dotąd z pełnym urządzeniem

restaurację w wieży Wodnej na Wzgórzu Dąbrowskiego za czas od 1 kwietnia 1928 r. do 31 marca 1929 r. Z dzierżawą restauracji połączony jest także dochód z wstępnego na wieżę; wysokość wstępnego ustali każdorazowo Magistrat.

Oferty składać należy do 1 marca b. r. w Administracji Ogrodów Miejskich ul. Gdańska 161, gdzie wyłożone są bliższe warunki dzierżawy.

Unwalidzi mają pierwszeństwo.
Bydgoszcz, dnia 10 lutego 1928 r.

Magistrat. (3766)

Konkurs.

W Starostwie Krajowym Pomorskiem jest do objęcia posada Naczelnika Wydziału budowlanego z poborami grupy VI z 15% dodatkiem komunalnym. Możliwość awansu do grupy V.

Wymagane wyższe studja techniczne i praktyka w dziale drogowym na kierujących stanowiskach oraz, ile możności, także praktyka w dziale budownictwa naziemnego (3817)

Do podania należy dołączyć: 1) metrykę urodzenia, 2) poświadczenie obywatelstwa polskiego, 3) uwierzytelnione odpisy świadectw, 4) curriculum v. ta., 5) świadectwo moralności, wystawione przez państwową władzę policyjną, 6) świadectwo zdrowia od lekarza urzędowego.

Posada może być objęta ewtl. zaraz. Podania należy skierować do Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu, Mostowa 13, do dnia 29. II. 28.

Włoska Spółka Akcyjna

Powszechna Asekuracja w Tryjeście Assicurazioni Generali Trieste

Rok założ. 1831 Kapitał gwarancyjny 955.116.294. — lir.

Na czele T-wa w Polsce stoi Książę Stanisław Lubomirski, Prezes Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Handlu i Finansów, Prezes Rady Banku Handlowego oraz Rady Giełdowej w Warszawie.

Centrala na Polskę w Warszawie, Marszałkowska 154

Inspektorat w Bydgoszczy, Dworcowa 17 - tel. 9-69

przyjmuje ubezpieczenia: na życie, od ognia, kradzieży z włamaniem, nieszczęśliwych wypadków, odpowiedzialności cywilnej, transportów i walorów. — — —

Poważni przedstawiciele na Bydgoszcz i okol. poszukiwani.
Zgłośz osobiste do biura T-wa w Bydgoszczy, Dworcowa 17. (3777)

Ogórkiki

kiszzone, gorczyczane i kiszona kapusta oddaje w beczkach pojedynczych i wagonowo (3757)

J. G. Beyer Nast.
Cheimno, Telefon 87.

Pług

motorowy traktor przemieniony na garnitur motorowy do mlócenia lub tarke do młoc. konieczyzny (3724)

Szczepański, ul. Szczecińska 7.

Wapno

nadeszło. (3781)

J. P. Szulc
Skład żelaza - budowl. artykuł. i porcel.
Koronowo.

J. Pietschmann i Ska

Najstarsza fabryka tektury smołcowej w Polsce.

Założona 1845 roku.

Poleca swoje od 80 lat znane:

Tektury smołcowe

Tektury do lepienia

Ruberoid 3804

Płyty izolacyjne

Smole prep. z węgla górnośląsk.

lepik, gips, cement, wapno, niegaszone i gasz., trzcinę do sufit. itp.

Wegiel i brykiety górnośląskie

z składnicy i loco dom lub wagonowo.

Pokrywanie dachów wszelkiego rodzaju.

Na życzenie bezpłatne fachowe badanie dachów.

Fabryka i kanton:

Bydgoszcz, Grudziądzka 7-11, telefon 82 i 424.

Ostrzeżenie!

Za długi żony me: Anieli, z domu Misiakówny, która w sobotę dnia 11 bm z dzieckiem uciekła z domu, nie odpowiadam. Ktoby wiedział o miejscu pobytu córki mej 5-letniej Wandy-Leonardy, proszony jest o łaskawe doniesienie. Również ostrzegam przed kupnem jakiegokolwiek mebli. (3756)

Leon Bialecki, Sienkiewicza 30.

Sapo-Kalinus

z czystego lnianego oleju szare mydło żarniste z niedoścignionej jakości

poleca:

Julian Król, fabryka chem.
Bydgoszcz.

Cena ogłoszeń: 20 gr. za milim. i łamowo, szer. 38 m/m. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 50 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 90 gr., na dalszych stronach 75 gr. za milim. i łam., szer. 67 m/m. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 20 gr., każde dalsze 10 gr.; dla poszukiwaczy pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych, wszelkie zniżki upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Lndowy, Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank M. Stadhagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Redaktor odpowiedzialny: Henryk Ryszewski w Bydgoszczy.